Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...нин 21-һээ гарана | № 104 (16327) | 1983 оной майн 4, среда | Сэн 3 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нигэжэ тогтообо:

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын арбадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сессиие Улаан-Үдэ хотодо 1983 оной июнинн 8-да зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан
1983 оной майн 3.

БУРЯАДАЙ АССР-60

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА-83

...ҮДЭРТЭ 10 ГЕКТАР ХҮРЭТЭР

...үдэрнүүдтэ Ноёхоной ...тарялан дээрэ ехэл ...эйэ. Эртэ үглөөнһөө ...ы харанхы болотор К-...Т-75 түхэлэй трактор-...абяан замханагүй. XX ...зэзлын нэрэмжэтэ кол-...таряашад газараа ха-...эхилээ. Эндэхи меха-...орнууд энэ хүдэлмэрөө ...алаанда хэжэ байна. ...олхозой ветеран, дүршэл-...тракторист Цырен-Даша ...аевич Эрдынеев ком-...ажалай жэшээ харуу-...ажахы дотороо социа-...мүрысөө үүсхэбэ. Тэрэ-...хүдэлдэг Мэнгэйн тракторна бригадын гэшүүд мүнөө подрядна гуримаар хүдэлжэ, ажалдаа үндэр бүтээсэ туйлана. Энэ харюусалгатай хаһын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, механизаторнууд Пётр Ринчинов, Буда-Цырен Эрдынеев, Анатолий Биликтуев гэгшэд ажалай эрхим жэшээ харуулна. Эдэнэр тус тустаа халаан соогоо дунда зэргээр 7 гектар газар хахалха һаа, тэрэнээ 10 гектарта хүргэнэ.

Коллективнэ шэнэ гуримаар мүн лэ Залаагай, Түхэмэй тракторна-таряан ажалай бригаданууд хүдэлжэ эхилэнхэй. Эндэхи таряашад Пётр Гылыков, Баир Дашиев түрүүтэй хабарай тарилгын хүдэлмэриие богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэхэ зорилготой ажаллажа ябана.

Колхозой правлени, партком болон профком энэ харюусалгатай хаһада механизаторнуудай ажаллаха, амарха эрхэ байдал байгуулаа. Эдэнэрэй сүлөөтэй сагтаа хараха телевизор улаан булан соо тодхоһон байна.

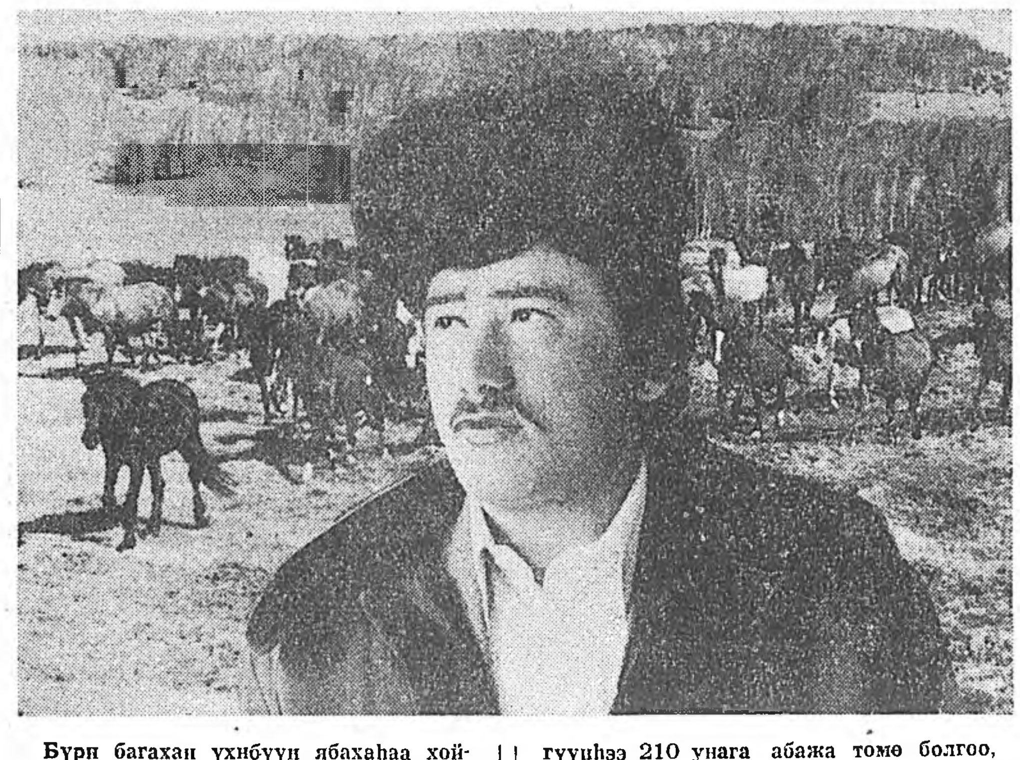
Н. НАМСАРАЕВ.
Сэлэнгын район.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

...эл республикынгаа ал-...ойн хүндэлэлдэ дэл-...социалис мүрысөөндэ ...һон «Дружба» совхо-...механизаторнууд эдэ ...үдэтэ хабарайнгаа та-...харюусалгатай хүдэл-...эхилжэ, үргэн дэли-...ябуулжа байна. Тэдэнэр мүнөө бүхыдөө 100 гектарта хара таряа тариба.

Эндэ ажахын дүршэлтэй механизатор Виктор Анатольевич Юмшинэй даадаг агрегат хүдэлнэ. Һаядаа тус ажахыда тарилгын хүдэлмэри улам үргэдхэгдэхөөр хараалагдана.

Манай корр.
Загарайн район.

Бүри багахан үхибүүн ябахаһаа хойшо Сергей мориндо дуратай, адуунай хорёогой хажуугаар бүхэли үдэртөө эрьелдэжэ үнгэргэдэг һэн. Энэньшье гайхалгүй байгаа. Тэрэнэй Эсэгэ Павел Евсеевич Степанцов Баргажанай совхозой эгээл үнинэй бэрхэ адуушадай нэгэн ха юм.

Дунда һургуули дүүргээд, Сергей эсэгынгээ хажууда адуушанаар хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Үнгэрһэн жэлдэ Степанцовтоной бригада һүрэгэйнгөө 220 гүүнһээ 210 унага абажа томо болгоо, гүрэндэ 600 гаран центнер адуунай мяха худалдаа һэн. Мүнөө адуунай гүүнүүд олоороо унагалжа, бригадынхидта сүлөө тухагүй хаһа оронхой. Мүн эндэ дүршэлтэй бэрхэ моришод А. Г. Вахрушев, С. И. Стельмашенко, залуу хүбүүн Александр Зубков гэгшэд хүдэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу адуушан комсомол хүбүүн С. П. Степанцов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Баргажанай район.

ГАЗАРНАЙ—МАНАЙ НИИТЫН ГЭР

ГАДААДЫН ГҮРЭНҮҮДЭЙ ПРОФСОЮЗАЙ ДЕЛЕГАЦИНУУДАЙ ХАБААДАЛГАТАЙГААР МАЙН НЭГЭНДЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН МОСКВАГАЙ АЖАЛШАДАЙ МИТИНГ

Москвада Майн Нэгэнэй һайндэртэ 117 ороной профсоюзуудые, Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациие, профсоюзуудай уласхоорондын бусад эмхинүүдые түлөөлһэн хүнүүдэй ажабайдалай ба ажал ябуулгын гол удхые зохёон байгуулхы ажал ба эб найрамдал гэһэн үгэнүүд юунһээшье үлүүгээр харуулна. Ажалшадай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын үдэртэ зорюулагдажа, союзуудай байшангай Колонно залда майн 2-то болоһон митингдэ ниислэл хотын ажалшадтай хамта тэдэнэр хабаадалсаа юм.

Суглараглшадые амаршалха зуураа, дэлхэйн оршомдо ангиин тэмсэлэй улам шангадаад, уласхоорондын асуудалнуудта хоёр тад ондоогоор хандадаг, хоёр зүрюу хараа шугамай бэелүүлэгдэдэг байхада пролетарска интернациональна һаналаа нэгэдэлгэ илангаяа шухала байна гээд ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ **С. А. Шалаев** тэмдэглээ. Эдэнь хадаа социализмын оронуудай, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй үнгэргэдэг эб найрамдалай болон арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ хараа шугам ба США түрүүтэй НАТО-гай бүлэглэлэй оронуудай бэелүүлдэг хёмороо зүришэлдөөнэй, термоядерна дайнда бэлэдхэлэй хараа шугам болоно.

Зүүн тээһээ, Советскэ Союзай талаһаа дайгаар занана, Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүд НАТО-гай бүлэглэлдэ орходоо сэрэгэй булюу хүсэтэй гэһэн һанаанһаа абаһан шалтаг баряад, США-гай империализм ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ улам ехэдхэнэ, шэнэ янзын буу зэбсэг зохёожо үйлэдбэрилнэ, химическэ ба бактериологическа зэбсэг хэрэгсэлнүүдые нөөсэлнэ.

США-гай зонхилхы бүлэгөөрхидэй имперскэ, бүлимтархы политикань, бусад арадуудай хуби заяанда хайхарамжагүйгөөр хандадаг байһаниинь эб найрамдалай хэрэгтэ сэхэ аюул тохёолдуулна. Моральное-политическэ, сэрэгэй-стратегическэ талаар ашатай туһатай гэжэ һанаһан дэлхэйн ямаршье хубиие американ аша туһын район гээд Вашингтон убайгүйгөөр соносходог байна. Баруун Европые СССР-тэ түрүүшын ядерна сохилто хэхэ стартова талмай болгохо гэһэн США-гай засаг захиргаанай түсэбүүд илангаяа аюултай.

Капитализмын экономикын эрид муудалгатай холбоотой дотоодын шиидхэгдээгүй асуудалнуудһаа арад зонойнгоо анхаралые зайлуулха гэһэн эрмэлзэл США-гай, НАТО-гай оронуудай балмад политикын ёһотой шалтагаан болоно. Социальна хубилалтануудай түлөө, хүгжэжэ байгаа оронуудые тонон дээрмэдэхэ арга американ империалистнуудта олгодог уласхоорондын экономическа гуримые буруушааһан арадай тэмсэлые тэдэнэр зогсоохые оролдодог. Капиталис оронуудтахи байдалай эрид муудаһанда, хүдэлмэригүйшүүлэй туйлай ехээр олошорһондо, ажалшадай олон түмэн бүлэнэрэй үгытэй ядуу байдалтай байһанда социализм зэмэтэй гээд бүхы гэмыень тохохые оролдодог.

Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые, уласхоорондын байдалые улам шахардуу болгохые хүсэһэн хүсэнүүд Советскэ Союзда, аха дүү социалис оронуудта үгы юм. Амгалан тайбан байдал, шахардуу байдалые һуларуулга, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал, али алиндань ашатай туһатай ба үнэн зүб харилсаа холбоон, социальна болон национальна дэбжэлтын түлөө, хуби залагаа өөһэдөө мэдээд тодорхойлхо арадуудай эрхын эбдэршэгүй байлга — эдэл даа манай эли тодо ба нюуса далдагүй зорилгонууд, гээд үгэ хэлэгшэ түгэсхэлдөө хэлээ.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин секретарь **Я. Немоудри** трибунада гарана. США-да Рейганэй захиргаанай засаг гартаа абаһанһаа хойшо уласхоорондын байдал аюултайгаар муудаа гээд тэрэ мэдүүлээ. Теэд империализмын хэды ехээр оролдоошье һаань, эб найрамдалай болон хүгжэлтэ дэбжэлтын хүсэнүүдэй нүлөөнь дээшэлнэ. Уласхоорондын оршомдо Советскэ Союзай, социалис оронуудай, тэрэшэлэн бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай нэрэ хүндын улам ургажа, амгалан тайбан байдалай ба буу зэбсэг хуряахын түлөө хүдэлөөнэй үргэдэжэ байһаниинь энээнэй тодорхой гэршэ болоно.

Гитлеровскэ Германиие илаһан агууехэ совет арадай түүхэтэ Илалтын ойн баяр дүтэлжэ байна. Фашизмые һамна бута сохёод, СССР илалтада шиидхэхы хубитаяа оруулһан, гитлеровскэ эзэрхэг түримхэйшүүлһээ хохидоһон олохон арадуудта эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал асарһан байгаа. Эрхэ сүлөөгэй түлөө амии наһаяа үгэһэн хүнүүдэй дурасхаалые хүндэлхэ зуураа, шэнэ дайнай гал түймэр гаргуулхагүйбди гэжэ тангаригаа үгэнэбди.

Мүнөө дэлхэй дээрэ дайнай аюул дахин һүжэрөөд байна. Империализм хёмороо зүришэлдөөнүүдые үүдхэнэ. Урда Атлантикада Великобританиин үүдхэһэн колониальна эзэрхэг түримхэй ябуулгые гү, али американ-израилиин Ливанда харша эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые һанаябди. Американ засаг захиргаанай үдэр бүри үүдхэдэг хорото ябуулгануудые, хамааралгые, Европын, Африкын болон Латиин Америкын арадуудые харшалһан таһалгаряагүй ябуулгануудые энээндэ нэмэебди. Европын газар дээрэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые тараан тодхохо түсэбүүд аюултай байна гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай эб найрамдалта үүсхэлнүүдые тэрэ үндэрөөр сэгнээ. Эб найрамдалай болон буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэлдэ оролсохые, политическэ, шажанай ба философско үзэлнүүдһээ дулдыдангүй энэ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсахые бүхы ажалшадые тэрэ уряалһан байна. Ядерна дайн бүхы юумые усадхан һандаргаха юм гэжэ Я. Немоудри тусхайлан тэмдэглээ.

СССР-эй 20 миллион хүнэй амии наһаяа алдаһан дайнай эхилхэдэ 18-тай ябаа һэм, гээд Москвагай часай нэгэдэхи заводой мүлигшэ Социалис Ажалай Герой **А. П. Евстигнеев** хэлээ. Дайшалхы замаа Берлиндэ дүүргээ һэм. Шуһа, һүйдхэл һандаралга хараа б. Амгалан тайбан байдал хэзээ оршохоб гэжэ ходо сэдьхэжэ ябадаг һэм. Нэгэ полкдо сугтаа алба хэһэн нүхэдтээ уулзахадаа дайнай болохогүйн түлэ, үхибүүдэйнгээ зол жаргалтайгаар ехэ болохын түлэ юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ түрүүшын ээлжээндэ хөөрэлдэдэгбди. Газарнай манай ниитын гэр гэжэ мартаха ёһогүйбди.

Араб профсоюзуудай уласхоорондын конфедерациин генеральна секретариин орлогшо **С. Бадру**, Африкын Профсоюзна нэгэдэлэй эмхиин генеральна секретариин тусхайта туһалагша **Э. К. Афрани**, Венесуэлын Ажалшадай ниитэ түбэй хүндэтэ түрүүлэгшэ, Латиин Америкын ажалшадай профсоюзна нэгэдэлэй саг үргэлжын конгрессэй түлөөлэгшэ **А. Вильегас Крус**, СССР-эй Медицинын наукануудай академиин Медицинскэ генетикын институдай директор, «Врачнар ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө» гэһэн совет комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **Н. Н. Бочкова** МГСПС-эй түрүүлэгшэ **Л. В. Петрова**, Франциин Ажалшадай бүгэдэ ниитын конфедерациин гүйсэдхэхэ комиссиин гэшүүн **Ж. Биар**, Болгариин профсоюзуудай Центральна Соведэй бюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Багшанарай холбооной түрүүлэгшэ **А. Спанчева** митинг дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

...ХҮНТЭЙН СТАНДА ХҮЛГӨӨТЭЙ

...хан Зүүн Хүнтэйдэ са-...рожо, дүн сагаан хүнжэ-... хушагдаһан тала ...шортэн харахада, за-...ааргүйгөөр нэмжы-...этээр үзэгдэнэ. Хүн ...таряаланшье мүн лэ ...сагаан хүнжэлөө һэ-...байһан хэбэртэй. Теэд ...убэлдөө, хүсэ шадал ...тала дайдын нойрһоо ...эзлжээтэ үрэһээ ...абаха, шэнэ баян ур-...бэлдэхэ хаһань дү-...байнхай.

...тэйн полевой станда ...тарилгада бэлэдхэл ...эхилээ юм. Заһаба-...мастерскойн хорёо ...орсылдэн, урилдаанда ...эһэн мэтэ зогсоһон ...орнуудые, сеялкэнүүд ...бусадшье хэрэгсэлнүү-...арһаар, тэдэнэй та-...бэлэдхэгдэһые ту-...ар һэн.

...левой станай ута бай-...хойто захын таһал-...ороходомнай, эндэхи ...изаторнууд олоороо ...ранхай, ямаршьеб даа ...шухала асуудал шиид-...байгаа һэн. Удангүй ...одомнай, полевой ста-...хабарай тарилгада ...бэргэ бэлдэжэ байһан ...районно харалгые яа-...итэй һайнаар үнгэр-...һэн асуудал тэдэнээ ...хэлсэжэ байба бшуу.

...рамхаанай совхозой ...изаторнуудай энэ бри-...гэрһэн жэлэй хабарай ...ын болон хуряалгын ...район дотороо ту-...ури ээлжэ, дамжуул-...Улаан тугта хүртэһэн ...нэшье жэлдэ тэдэнэй ...а туйлахань дамжаг-...һанагдана. Тус бри-...залуу коммунист, агрономом Владимир Бальжинимаевич Дондуков хүтэлбэрилдэг юм.

—Бидэ хабарайнгаа тарилгада бэлэн болонхойбди. Һаяын үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэеэ байһан районно харалгада бэлдэжэ байнабди. Эндэ гансашье тракторнуудаа заһабарилжа, бэлэн болгохо бэшэ, мүн полевой станайнгаа түхэл шарайень һайжаруулжа, сэбэрлэнэбди. Механизаторнуудайнгаа урматай һайнаар ажаллахын тула нэн түрүүн байрыень эрхимээр бэлдэхэ ёһотойбди. Тиимэһээ шэрдэхэ, угааха, мүн улаан булангаа шэмэглэхэ гэхэ мэтын ажал үшөө үлэнхэй,—гэжэ энэ бригадын гэшүүн З. Р. Сабанов хөөрэнэ.

Зүб лэ даа, дулаан, сэбэр, уужам, һаруул байрада ажаллахадашье урматай ха юм даа. Тиихэдэ Зорьян Раднаевич бригадынгаа звенонуудай хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолхынгоо хажуугаар «сахилгаан», «дайшалхы хуудаһануудые» гаргадаг юм.

Дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд — Дугар-Цырен Бадмаевич Бубеев, Бэлигтэ Раднаевич Маланов хоёртой хөөрэлдэхэдэ бүришье һонирхолтой байгаа бэлэй. Хорёод гаран жэлэй туршада ажаллажа ябаһан эдэ хүнүүдэй газар тарялангай ажалые өөһэдынгөө табан хургандал адляар мэдэхэ байһаниинь эли һэн.

—Полевой стандамнай хоёр бригада байрладаг. Манай бригада хоёрдохинь болоно. Коллективнай найман хүнһөө бүридэдэг. Тэдэнэймнай олонхинь арбаад жэлэй туршада механизатораар хүдэлжэ ябаһан, дүршэлтэй хүнүүд болоно. Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэд Б. Р. Маланов, Р. З. Будаев, В. В. Сараев, Х. Ц. Тудупов, Д. А. Эрдынеев, Г. В. Сараев гэгшэд хабарай тарилгын, таряа хуряалгын хаһада илангаяа оролдосотой бэрхээр ажалладаг даа. Залуушуулшье коллективтэмнай бии. Баяр Яртагаев Хубитэ Аюшеев хоёр һайнаар ажаллажа ябана,—гэжэ үнинэй механизатор Дугар-Цырен Бадмаевич үгэ залгана.

Механизаторнуудай үгэнүүдһээ, сэдьхэл дүүрэн шарайнуудһаа тухайлхада булта урма баяртай, сэдьхэл ханангри байна гэжэ һанагдахаар һэн. Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй амжалтатайгаар ябажа байһан ушар, мүн саг соогоо ороһон саһан тэдэниие тарилгын хүдэлмэридэ зоригжуулна бшуу.

—Мүнөө жэлдэ шииг нойтон ехээр унажа, ургаса һайн гараха бэзэ,—гэжэ газааһаа орожо, гуталайнгаа саһые сэбэрлэхэ зуураа Бэлигтэ Раднаевич хөөрэлдөөндэ оролсоно. —Бидэшье эршэтэй ажал хүдэлмэридэ бэеэ зэһэнхэйбди. Бригадымнай 9 трактор, тэдэнэй тоодо гурбан К-700, зургаан ДТ-75 түхэлэй тракторнууд, зургаан культиватор, зургаан сеялкэ болон СЗС-3, СЗП-3 түхэлэй агрегадууд гүйсэд заһабарилагдаа. Үнгэрһэн жэлдэ гүрэндэ тариа худалдаха түсэбөө 2 дахин үлүүлээ һэмди. Мүнөө жэлдэшье, түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойе угтуулан, шармайн ажаллахые оролдонобди...

Бэлигтэ Раднаевич Маланов 1955 онһоо хойшо эндэ ажаллана. Тэрэ тус бригадын эгээл хүндэтэй, эгээл дүршэлтэй бэрхэ хүн болоно. Тиимэһээл залуу механизаторнууд нэн түрүүн Бэлигтэ Раднаевичта ошожо, зүбшэл заабари абадаг гуримтай. Нэгэдэхи классай механизатор, К-700 түхэлэй трактор жолоодогшо нүхэр Маланов үнгэрһэн, 1982 оной дүнгөөр районой чемпион болоһон алдартай. Тэрэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, мүн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй медаляар шагнагданхай. Дүршэлтэй механизаторай эршэтэ ажалынь, оролдолго, хүсэлынь КПСС-эй райкомой болон арадай депутадуудай гүйсэдкомой районно Соведэй зүгһөө нэгэнтэ бэшэ үндэрөөр сэгнэгдэһэн байха юм.

Ниитын ажал хүдэлмэридэшье тэрэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Бригада соогоо арадай хиналтын постые хүтэлбэрилжэ, хабарай тарилгын, таряа хуряалгын үеэр минута, час бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын, техникэдээ гамтайгаар хандажа, түлишэ, гаргашаяа алмахые оролдодог, мүн бригадынгаа гэшүүдые уряалдаг юм.

Хурамхаанай совхозой түбһөө дүшөөд модоной зайда оршодог Хүнтэйн полевой станай хоёрдохи бригадынхид хабарайнгаа тарилгада хамсыгаа шуун орохоор зэһэнхэй. Тэдэнэр даалгагдаһан 5 мянган гектар газараа эрхимээр элдүүрилжэ, үндэр баян ургаса абаха зорилготой.

Х. ДОРЖИЕВА,
манай тусхай корр.
Хурамхаанай район.

ВАХТАДА ЖАГСАНА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Н. А. Федоровой хүтэлбэрилдэг загаһашадай бригада нэгэдэхи кварталай даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргээ. Гүрэндэ 238 центнер загаһа худалдажа, даабарита түсэбөө 102 процент дүүргээ.

Ажалай ветеранууд, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэд Ф. Б. Паткин, Л. Б. Сотнич, Г. Б. Долганов, залуу загаһашад Н. Карпов, С. Падерин, Л. Николаева болон бусад оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр үдэр бүри далайда гаража, мүльһэн доогуур хоёр дахин губшуурдана.

Мүнөө мүльһэн доороһоо загаһа бариха хаһын дүүрэхэ тээшээ болохо бүри загаһашад хүдэлмэреэ улам эршэдхэнэ. Энээн тухай түрүү загаһашан Андрей Тыхеевич Антроповой бригадын бүтээсэ ехэтэй хүдэлмэри гэршэлнэ. Тус бригада һаяхан нэгэ дахин губшуурдахадаа 52 центнер загаһа бария.

Н. А. Федоровой хүтэлбэрилдэг загаһа олзоборилогшодой бригадын коллектив социалис мүрысөөнэй дүнгөөр колхозой дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө. Колхозой загаһашад эдэ үдэрнүүдтэ Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, мүрысөөнэйнгөө эршые улам шангадхажа байна. Тиихэдэ ажахын партийна организаци загаһашадай ажал хэрэгүүдтэ онсо анхаралаа хандуулжа, мүрысөөнэй дүнгүүдые дары мэдээсэнэ, «сахилгаан» болон «дайшалхы» хуудаһануудые гаргана.

* * *

Кабанскын районой участогто хүдэлдэг «Бурводстройн» ПМК-гай коллектив байгша оной түрүүшын кварталай даабариие эрхим һайнаар дүүргэжэ, туйлаһан амжалтаяа түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойн баярта зорюулна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол жэлэй нэгэдэхи кварталай барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин даабари 103,9 процент дүүргэгдээ.

Мүнөө ПМК-гай коллектив Байгал-Хударинн участогто ажаллажа байнхай. Тодорхойлбол, Хуурай-Адаг гэжэ газарта огородой ургамалнуудые таридаг участогта, Улаан ганга ба Быково гэжэ газарнуудта хүрьһэ һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэнэ, Сэлэнгэ мүрэнэй дамбанууд бүхэлэгдэнэ. В. Н. Переваловай, Н. М. Шемякинай бригаданууд эрхим һайнаар ажаллажа, даабарияа 15—25 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, суг хүдэлдэг нүхэдтөө үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээ харуулна.

Г. БОРИСОВ.

...ҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРНО

...нгын районой «Перво-...йн» совхозой Леонов-...һү һаалиин фермын кол-...республикынгаа бай-...аһаар 60 жэлэй ойн ...нэрэтэй түрэтэйгөөр ...түлөө социалис мү-...оролсонхой. Тус ...эбтэй эетэй һаали-...рбан нэгэдэхи табан ...гол жэлэй нэгэдэхи ...турша да габша-...ажаллажа, районой ...үдэй дунда дэлгэрһэн ...эдэ түрүүшүүлэй зэр-...ража шадаа. Тиигэжэ ...һү һааха гурба һа-...даабариие 105 про-...елүүлжэ, үнеэн бүри-...кило грамм һү һаа-...йна. Мүн гүрэндэ һү ...түсэбөө 110 про-...дүүргээ. Энэ фермын ...март һарада үндэр ...туйлажа, кварталай ...дүүргэхэ хэрэгтэ хү-...оритойгоор оруулһан ...һү һааха түсэбөө 125 ...гүрэндэ һү худал-...даабарияа 116 процент-...һэн байна. Нёдондо-...үеынхитэй сасуулһаа ...бүриһөө 49 ки-...маар ехэ һү һаагаа. ...һүнэйнь 87 про-...1-дэхи сортоор абтаһан байна. Тиин тэдэнэр районой һү һаалиин бүхы фермэнүүдэй дунда эрхимлэбэ.

Тус фермынхидэй ажалай эдэ амжалтанууд хадаа тэдэнэй эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг байһанай гэршэ. Мүн МТФ-е даагша А. М. Кутарева, фермын партийна бүлэг (партгруппоргнь О. Ф. Хороших) һаалишадые эдэбхитэй, түрүү ажалда элсүүлээ гэжэ тэмдэглэе. Тус коллективтэ март һарын дүнгөөр дамжуулгын Улаан вымпел болон КПСС-эй райкомой, районно Соведэй гүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой ба ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан байна.

Фермын һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй манлайда «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор хоёр удаа шагнагдаһан Е. П. Яковлева ябана. Тэрэнэй хэлэһэн үгэнь ехэ хүндэтэй, абьяаста ажалынь ёһото жэшээ боложо үгэдэг юм. Тиимэһээл түрүү малшан һурган хүмүүжүүлэгшын харюусалгатай даабари үнинэй дүүргэдэг гэээшэ. Нүхэр Яковлева үнгэрһэн кварталай туршада үнеэн бүриһөө 510 килограмм һү һааһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ фермын коллективтэ олон комсомолшууд, залуушуул хүдэлдэг болоо. Энэ хадаа ехэ һайшаалтай хэрэг мүн. Мүнөө залуу һаалишадай заримаһиинь аха нүхэдэйнгөө дэмжэлгэ, туһаламжаар дүршэл шадабаритай болоһо байнхай. Эндэ нэн түрүүн залуу коммунист Галина Новиковае дурдалтай. Тэрэ 1983 оной 1-дэхи квартал соо үнеэн бүриһөө 503 килограмм һү һаажа шадаа. Тиигэжэ районойнгоо зургаан эрхим һаалишадай тоодо оролсоо. КПСС-эй гэшүүн Г. Новикова фермынгээ бусад коммунистнуудтай хамта жэшээ харуулжа, суг хүдэлдэг нүхэдөө габшагай ажалда зоригжуулна.

«Леоновкын» һү һаалиин фермын коллектив гүрэндэ һү худалдаха энэ жэлэй хоёрдохи кварталай түсэбые болзорһоонь 20 үдэрөөр урид дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, оролдосотойгоор хүдэлжэ байна.

Г. БАЛЬЖИРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ОРОЛДОСЫН АШААР

Петропавловка тосхонһоо хоёр модо газарта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй комплекс оршодог. Эндэ бүхыдөө 450 үнеэнэй байра түхеэрэгдэнхэй.

Булагай һүнэй комплексын коллектив сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ талаар яһала ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Мүнөө эндэ 17 һаалишан хүдэлнэ. Һаалишан бүхэндэ 30 үнеэн даалгагданхай. Эдэнэо жэл бүри һү ехээр һааха, эхэ мал бүхэнһөө түл олоор абажа түлжүүлхэ түсэб, даабаринуудаа амжалтатай бэелүүлдэг. Һаалишад мүнөө үнгэрэгшэ һарада һү, һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Даабариин ёһоор һарын туршада 476 центнер һү һааха һаа, тэрэнээ 80 центнерээр үлүүлээ. Иигэжэ тэдэнэр байгша оной нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 120 процент болгоо гэхэ гү, али бүхыдөө 1667 центнер һү һаагаа. Иимэ амжалта туйлаха хэрэгтэ шадамар бэрхэ, дүй дүршэлтэй һаалишад Любовь Фокеевна Нагаева, Валентина Ивановна Шадрина, Надежда Фокеевна Баландина гэгшэд өөһэдынгөө хубитануудые оруулаа.

Дурсагдагша комплексын малшад һү һааха, гүрэндэ худалдаха үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн лэ түл абаха талаар тэдэнэр дүршэлтэй болонхой. Байгша оной түрүүшын гурбан һара соо һаалишад бүхыдөө 78 тугал абжад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Үнгэрһэн март һарада 15 түл абтаа юм. Эндэ туталлаһан үнеэдэ саг болзортонь үрэжүүлхэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Дүршэлтэй техник-үрэжүүлэгшэ Таисья Михайловна Князкина эмэ малые искусственна аргаар ороондо оруулна.

Мүнөө тус комплексын малшад хабарай һарануудта һү элбэгээр абаха арга боломжотой. Жэшээлхэдэ, һаядаа энэ һарада олон тугал абтахаар хүлеэгдэнэ. Туталлаһан үнеэн гунжадаа зүбөөр һаажа, һү шэмыень дээшэлүүлхын түлөө бултадаа оролдожо байна. Мүн малдаа шэмэтэй тэжээл — силос, сенаж, буйлуулагдаһан үбһэ, һолоомо эдюулжэ, сагаан эдеэ элбэгээр үйлэдбэрилхые оролдоно.

— Булагайхид энэ жэлэй малай үбэлжэлгэдэ яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр ороо һэн. Эндэхи үнеэд 60 процент бүдүүн, 80 процент шэмэтэ тэжээлээр хангагдаа бэлэй. Талха тараяншье хүсэд хүрэхөөр үгтөө. Эдэ бүгэдые үнеэн бүридэ тоолоходо сүүдхэдэ 10 тэжээлэй единицэ хүртэнэ. Мүнөө тэдэнэр комплексоороо үдэртэ 22 центнер сагаан эдеэ һаана гэхэ гү, али һаагдаһан үнеэн бүриһөө 6—7 килограмм һү абана, — гэжэ колхозой ахамад зоотехник Геннадий Чойдабаевич Чойдопов хөөрэнэ.

Улаан буланда һаалишадай үдэр бүриин ажалай дүнгүүд тусхай самбарта нялтатай харагдана. Мүн эндэ һаалишадай социалис мүрысөөнэй гурим, хүдэлмэриин үдэрэй дүрим аржытар бэшэгдэнхэй.

Тус комплексын малшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлдэ ажалдаа бригадна онол арга хэрэглэн, һү һааха, гүрэндэ худалдаха, түл абаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ, СССР-эй Эдеэ хоолой программа бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитанүүдые оруулхын түлөө оролдожо ябана. Иигэжэ тэдэнэр түрэл республикынгаа алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана ха юм.

Д. ДОНДОКОВ.
Зэдын район.

Партиина ажабайдал

ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ, ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

КПСС-эй XXVI съездын хараалһан зорилгонуудые, «Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине саашадань һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлэн, манай районой партийна эхин организацинууд комсомолшуудые, залуушуулые коммунис ёһоор, алдар солото революционно, дайшалхы болон ажалай ёһо заншалаар, түрүү үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна.

Энэ асуудал КПСС-эй райкомой бюрогой, парткомуудай заседаниинууд дээрэ, партийна, профсоюзай болон комсомолой суглаанууд дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, зохихо хэмжээнүүд абтажа байдаг юм. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, мүн Буряадай АССР-эй эмхидхэгдэһээр 60 жэлэй ойе угталгын мүнөө ябуулагдажа байһан эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри залуу үетэнние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ гэжэ тэмдэглэмээр.

Эдэ түүхэтэ ойнуудта зорюулагдажа, районой болон ажалша коллектив бүхэнэй экономикын ба соёлой хүгжэлтые баримталан харуулһан үдэрнүүд үнгэргэгдэнэ. Тиихэдээ туйлагдаһан ехэ хубилалтада комсомолшуудай болон залуушуулай оруулһан хубитые онсолон элирхэйлхэ ушар хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай зүйл болложо шададаг шуу.

Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудай, техническэ мэргэжэл олгохо хүдөөгэй 10-дахи училищиин партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд һурагшадые Коммунис партиин, совет арадай шэн габьяата баатаршалгын ёһо заншалаар хүмүүжүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Энэ талаар Хэжэнгын, Үлзытын, Шэнэ Хэжэнгын дунда һургуулинуудай коллективүүд нилээд дүршэлтэй болонхой, холын хараата ажал ябуулга эрхилнэ. Партиин болон ажалай ветерануудтай, солото түрүүшүүлтэй уулзалга, һурагшадые ажалда дүршүүлгэ, бусад ашатай туһатай хэмжээнүүд хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ гол һуури эзэлнэ.

«50 лет Октября», Чисаанын совхозуудай, Хэжэнгын карьерэй ажалша коллективүүдэй партийна организацинууд залуу үетэнэй дунда удха баянтай, үг зорилготой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ. Нютагайнгаа һургуули дүүргэгшэдэй хүдэлмэришэн болоһонтой дашарамдуулан, Совет Армиин уялгата албанда үдэшэлгэдэ зорюулһан баяр ёһололой хэмжээ ябуулганууд, ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзалганууд тэндэ ходо эмхидхэгдэжэ байдаг юм.

Комсомолшууд болон залуушуулые ажалда шуналтайгаар һурган хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй ниитын эдэбхи хүгжөөхэ асуудалда Загаһатын совхозой партком болон дирекци үдэр бүриин анхарал хандуулдаг. Ажахын үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байдаг бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 40 процентнь гүшэ наһа гүйсөөгүй хүнүүд юм. Эндэ малшадаар дүшэ гаран, механизаторнуудаар табин шахуу залуушуул ажаллана. Тэдэнэй дунда жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг хүнүүд олон. Залуу хонишон, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Цырен-Ханда Дамшаевагай толгойлдог комсомол-залуушуулай бригада жэлһээ жэлдэ һайн үрэ дүн туйладаг. Энэшье жэлдэ эдэнэр зуун эхэ хонид бүхэнһөө зуу гаран хурьга түлжүүлжэ байнхай. Нухэд Мороевой, Баглаевай хүтэлбэрилдэг залуу хонишод зуун эхэ хонид бүхэнэй тус түсһаань ерэ габан хурьга абаа.

Совхозой дирекци, партийна болон комсомолой организацинууд тосхоноойнгоо дунда һургуулиин багшанартай, һурагшадтай нягта холбоо харилсаа байгуулжа шадаһанхай. Энэ һургуули нёдондо дүүргэһэн 17 хүбүүд, басагад түрэл совхоздоо хүдэлхөөр үлөө һэн. Тэдэнэй арбаниинь малшанаар, дүйбэниинь механизатораар ажалланга байна.

Залуу кадрнуудые нютагтаа түбхинэй ажаһуухын, алибаа мэргэжэлдэ дүршэн тогтонихохын тула дирекци, партком, ВЛКСМ-эй комитет, профком шухала шухала хэмжээнүүдые абадаг гэшэ. Илангаяа материальна талаар тэдэниие һайнаар хангахын, моральна талаар урмашуулхын тула оролдолго гаргана бшуу. Жэшээнь, армиин алба дүүргэд, нютагаа бусажа, совхоздоо хүдэлжэ эхилһэн хүбүүдтэ 200 түхэригэй, һургуулиингаа һүүлээр ажахыдаа үлэгшэдтэ 120 түхэригэй бусаалтагүй тэдхэмжэ, гэр бүлэ болоһон залуу айлда шэнэ байра, мэд үгтэнэ.

Районой залуушуулай диилэнхи олониинь жэшээтэ һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана, коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана, нэрэ солоёо дуудуулна гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Түрүү зэргэдэ гараһан комсомол-залуушуулай олон коллективүүд ганса ажахы, район соогоо бэшэ, мүн республика доторөө эрхим ажал хэрэгээрээ суурхана. «50 лет Октября» совхозой Ородой-Адагай һү һаалиин фермын, Хүртэйн леспромхозой нухэр Скибын хүтэлбэрилдэг модо бэлэдхэлшэдэй бригадын, «Баян-Гол» гэжэ тэжээл үйлэдбэрилгын предприятиин Мэргэн Шираповай толгойлдог залуушуулай болон бусад олон коллективүүд эрхимээр хүдэлмэрилнэ, ажалай журамай, ниитын гүрэмай эрхим жэшээ харуулна гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Залуу зоной хүмүүжэхэ, ажалай арюун замда дабшаа гараха ябадалдань ажалша бэрхэ, эмхидхэхы ба хүтэлбэрилхы дүршэл шадабаритай аха нүхэд һурган хүмүүжүүлэгшын үндэр нэрэ зэргые дээрэ үргэн ябадаг түрүүшүүл ехэ туһа хүргэдэг гэшэ. «50 лет Октября» совхозой Ородой-Адагай комсомол-залуушуулай фермые даагша Ц. Н. Норжимоев, энэл ажахын комсомол-залуушуулай эхэнэрнүүдэй механизаторнуудай бригадые толгойлогшо Ц. С. Гармаханов гэгшэдэй хүмүүжүүлхы ехэ ажал ябуулга үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Нёдондо Ородой-Адагай дунда һургуули дүүргэгшэдые коллективтээ нэмэжэ абаһан нухэр Гармахановай бригада үбһэ хуряаха түсэбтэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Тус бригадын коллектив комсомолой алдар солын бүхэсоюзна дэбтэртэ бэшэгдэнхэй. Харин бригадирынь «Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүндэтэ тэмдэгээр шагнагданхай.

Комсомолшууд болон залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтээ районой партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд нилээд оролдолго гаргана, ашатай туһатай үрэ дүн туйлана гэжэ тээмэндэ боложо үнгэрһэн, нимэ асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэһэн КПСС-эй райкомой пленум тэмдэглэһэн байна. Тэрэ пленум дээрэ районно партийна организациин һүүлэй жэлнүүдтэ ябуулһан хүдэлмэриин дүй дүршэл согсологдоһон, зохихо тобшолонууд хэгдэһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Гэхэ зуура комсомолшууд болон үргажа ябаа бусад залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дутагдалнууд огто үшарнагүй гэжэ хэлэжэ һажа болохоб. Районоймнай комсомолой организаци нилээд томо гэжэ холэмээр: ВЛКСМ-эй 55 эхин организацинууд 3,3 мянга шахуу комсомолшуудһаа нэгэдэн бүридэнэ. Энэмнай залуу үетэнэй дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа шадахааа хүсэн мүн. Теэд ВЛКСМ-эй райком үшөөл һанаһандал хүсэмөөр хүдэлнэгүй. Комсомолой хүтэлбэрилхы һунгагдамал организацинуудта коммунистнууд үсөөн байһаар. Энэ хадаа партийна организацинуудай халирхай хүдэлмэрине гэршэлэн харуулна.

Залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин ехэ дутагдалтай байһые нэгэ жэшээ баримталия. Үнгэрһэн 1982 оной түсэбтэ даабарине 700 гаран комсомолшууд дүүргэжэ шадаагүй. Олон залуушуулай журам һула, ниитын гүримда зохисогүй ааша гаргагшад үшөө үзэгдэһөөр. Район соо ямаршье ажал хэдэггүй хори гаран залуу хүнүүдэй бии байһан, гансал районой центртэ архи уухан, хулиган ааша гаргаһан 120 шахуу хүнүүдэй лэтоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаһан ушар һанаа зобмоор.

Эдэ мэтын томошье, жэжэхэншье дутагдалнуудһаа партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд бодото тобшолол хэжэ, энэ шухала хүдэлмэридөө саашадаа һайн жэшээнэй эрид хубилалта туйлаха арга шадабаритай байһанаа элирхэйлнэ. Тиимэ байха ёһотойшье. Комсомолшууд болон залуушуул манай урдаа хараха, найдаха хүсэн ха юм даа.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой таһагые даагша.

МАЛШАДАЙ ОРОЛДОЛГООР

«Георгиевский» совхозой ветеринарна мэргэжэлтэд энэ жэлэй малай үбэлжэлгын үедэ адууһа малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулхын түлөө оролдон, элдэбын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэһэн байна. Тэдэнэр, жэшээнь, үбшэн үлбэр муу малаа нэгэ газарта суглуулжа аргалһан, тэжээлэй һайн рациондо табиһан юм. Нёдондо эртүүр намар байхада, ажахын ахамад ветеринарна врач Г. С. Лужниковой, Амгалантын отделениие эрхилэгшэ Б. Ванжиловай, тус отделениин ветеринарна мэргэжэлтэн А. Б. Михайловагай оролдолгоор эмшэлгэ-тэбээрэлгын пункт нээгдээ һэн. Эндэ 130 мал асарагдаад, шадал тэнхээгээрнь, томо жэжээрнь хэдэн бүлэг болгогдожо харууһалагдаа. Байра соонь дулаан, ариг сэбэр, гэрэлтэй.

Эдэ муу малые дүршэлтэй малшад Даша-Цырен Дабаев, Любовь Дабаева, Цырендулма Цыренова гэгшэдтэ даалгагдаһан юм. Тэдэнэр бии байгаа бүхы арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэн ажаллаһан байна.

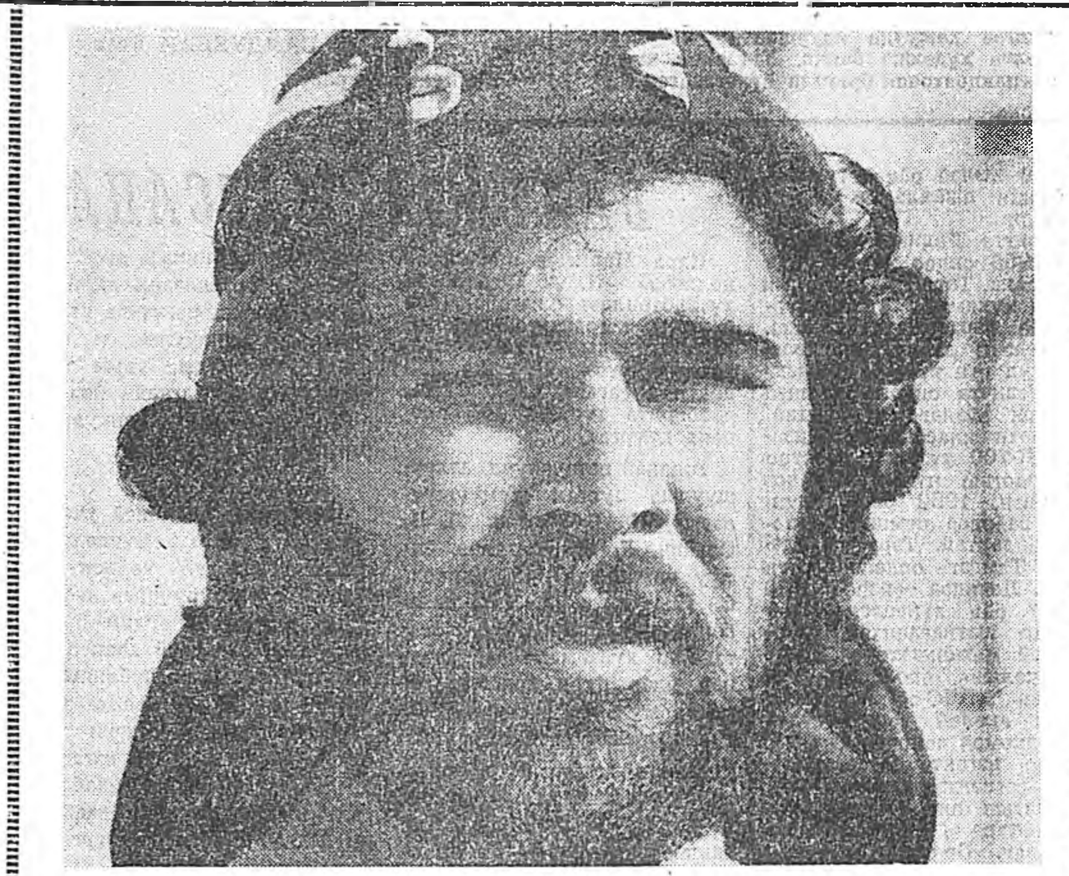
—Эдэ нүхэднай нимэ түлюур, үлбэр мал харууһалхадаа, үдэр, һүниие илгангүй хүдэлжэ, тэдэнээ нилээд шадалтай болгоо. Малшаднай гансал харууһалга, эдеэлүүлгэ дээрэ онсо анхарал хандуулаа, — гэжэ отделениин ветврач Л. Михайлова хэлэнэ.

Эдэ бүхы малай хорин толгойнь шахагдан таргалуулагдажа, мяханай комбинадта һайн сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаа. Мүнөө үедэ 94 толгой мал һайн тэжээлдэ табигданхай. Жэшээлхэдэ, үбһэн, зеленко, хэршэгдэһэн һолоомон, талха тарянай зүйл, энээнэйнь зарим хубинь бурдууг болгогдоод, малда дуран сооронь эдюулэгдэнэ. Мүн элдэб үбшэнһөө һэргылхын тула зооветеринарна гуримаар микро- болон макро- зүйлнүүд үгтэнэ. Тэрээнһээ гадуур үдэртэ 200 килограмм обёосой кисель эдюулэгдэнэ. Булеэн уһан, дабһан, мел элбэг.

Тус ажахын малшадай, мэргэжэлтэдэй энэ жэшээтэ ажалые һайшаагаад, байгша ондо эдэнэрэй абаһан социалис уялгануудаа амжалтатай бэелүүлхэ байһандань батаар найдахаар.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хори.

Гурбан жэлэй урда тээ Геннадий Хорунжий Воронеж хотоһоо БАМ-ай барилгада ерээ һэн. Урдань тэрэ уран зураашэ-модельерээр хүдэлдэг байһан юм.

Харин мүнөө дархан бетонщик болонхой. Шэнэ-Уоянай олон барилганудта энэ хугасаада хабаадажа үрдеэ.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

АМЖАЛТА ТУЙЛАХАА ЗОРИГЖОНХО

Улаан-Үдын нэрин сэмбын комбинадай ноохо илгалгын цех соогуур профкомой түрүүлэгшэ Галина Степановна Суворовагтай ябажа хараһабди. Бүхы гурбадахи дабхарые эзэлһэн энэ цех соо конвейерно станогууд таһалгаряагүй хүдэлнэ. Тэдээн бүхэндэ таба зургаан хүн сүлөө забдагүй нооһо урижа бэлдэн табина. Тэрэнь станок соогуур гарахадаа, хэды ондоогоор илгагдан, тусгаар амһартада богсологдоно.

— Цехтэмнай хамта хорин хоер бригада хүдэлдэг,— гээд Галина Степановна хөөрэжэ эхилнэ. — Тэдээн сооһоо арбан хоерынь—коммунис ажалай бригаданууд юм. Тиихэдэ 262 хүн коммунис ажалай ударнигуудай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй.

Буряад автономито республикымнай байгуулагдаһаар жаран жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, манай хүдэлмэришэд элдэб үүсхэл эдэбхи гаргана. Жэшээнь, цехэй коллектив хоер ондоо уялгануудые абаһан байха юм. Нэгэниинь ажалай талаар, нүгөөдэнь — жаяг журам бэхижүүлгын асуудалаар.

Журам тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ. Энэмнай тон зүбөөр табигдаһан асуудал гээшэ. Үнгэрһэн намарһаа хойшо манайда ажалай журам хараатай һайжараа. Бүхы 1982 оной туршада журам эбдэһэн гансал хүн коллективэй суглаан дээрэ шүүмжэлэгдэһэн байна. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо нэгэшье тиимэ ушар үзэгдөөгүй.

— Танай цех техническэ талаараа хэр һайнаар зэбсэгжэнэ гээшэб?

— Һаяшаг болотор хүүшанай түхэлэй конвейер — машинанууд хүдэлгэгдэжэ байгаа. Харин һүүлэй үедэ шэнэ конвейернүүд тодхогдоно. Эдэ шэнэ конвейернүүд тушаа манай хүдэлмэрилэгшэд һайшаалтайгаар хэлсэдэг. Цех соо соморхон. Бага һуури эзэлхэһээ гадна ехэ продукци гаргаха аргатай. Тиигээдшье нооһо илгаха хүдэлмэри шанартайгаар хэгдэнэ...

Галина Степановна Суворова өөрынгөө уялгата даабари һайнаар дүүргэдэг, үйлэдбэриин эмхидхэлэй хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулдаг хүдэлмэрилэгшэ гэжэ комбинат дээрээ магтаалтай. Цехэй партийна, комсомолой комитедүүдтэй хамта тэрэ ехэхэн ажал ябуулдаг, шүхала олон хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг байна. Мүнөө цехэй үйлэдбэриин болоод ниитын ажабайдалдахи хэмжээ ябуулганууд энээниие элихэнээр гэршэлэн харуулна.

Һүүлэй сагта цехэй үйлэдбэри дээрэ ажалай бригадна гурим үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Тиихэдээ «Нэгэн бултанай түлөө, булта нэгэнэй түлөө» гэһэн манай совет ёһо заршам одоол бодотоор бэелээ гэшэ: бригадын ажалай бүтээсын түлөө, гаргадаг продукциин шанарай түлөө хүн бүхэн харюусана ха юм.

Түрүүлэн нүхэд Аюшеева, Ноздрина, Аносова гэгшэдэй бригаданууд шэнэ гуримые ажалдаа нэбтэрүүлжэ эхилһэн байна. Тэдэнэй жэшээгээр мүнөө бусад бригаданууд шэнэ гуримаар ажалладаг боложо байнхай. Тиигээд ерээхэдээ, ажалай бригадна арга журам бэхижүүлгэ хоер хоорондоо таһаршагүй холбоотой болоно.

Цехэй үйлэдбэридэ, мүн ниитын ажабайдалда комсомолой организаци ехэхэн аша нүлөө үзүүлнэ. Цех соо 400 гаран хүн ажаллана. Олонхидынь залуушуул юм. Тэдээн сооһоо 160 гараниинь ВЛКСМ-эй гэшүүд. Одоол эдэмнай бусад залуушуулдаа үльгэр жэшээ харуулдаг гээшэ. Эндэхи ВЛКСМ-эй комитедые эдэбхитэй бэрхэ басаган Валентина Цыбикова толгойлно. Тэрээнтэй золгоходомнай, тобшохоноор иигэжэ хөөрэбэ:

— Нооһо илгалгын цехэй комсомолшууд булта зуун жаран хүн. Комсомол-залуушуулай арбан нэгэн бригада ажаллана. Буряадай республикын жаран жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ Лидия Петровна Аберовагай ударидадаг комсомол - залуушуулай бригада эхи табяа. Тэдэнэр ойн һайндэр болотор 2 жэл 10 һарын даабари дүүргэхэ хүсэлтэй.

Цехэй комсомолшууд болон олохон залуушуул спорт эрхилдэг, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида һуралсадаг гээшэ. Тэдээн сооһоо ерэн табан комсомолшууд «коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэтэй, тиихэдэ дүшөөд залуушуул тиимэ нэрэ хүндын түлөө тэмсэн ажалладаг юм. Мүнөө гэбан дүрбэн басагад ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн тэмдэг зүүнэ. Олохон комсомолшууд ВЛКСМ-эй райкомой, горкомой болон обкомой Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэһэн байна. Хэдэн комсомол басагад Улаан-Үдэ хотодоо нютагай Соведэй депутадаар һунгагданхай. Жэшээнь, депутадууд нүхэд Аюшеева, Доржиева, Хабитуева гэгшэд ниитын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна. Олохон комсомол хүбүүд, басагад ажалдаа шалгарһан, тэдээн сооһоо дала гараниинь ВЛКСМ-эй ЦК-гай мүнгэн болоод бронзо тэмдэгүүдээр шагнагдаһан байха юм.

Нооһо илгалгын цех... Эндэ орожо харахада, хүдэлмэришэд олонхидоо залуушуул, ямар оролдосотойгоор ажаллана гээшэб! Иимэл хүнүүдэй дундаһаа солотой, суутай хүдэлмэрилэгшэд, үйлэдбэриин залууршад урган гарана бшуу.

Нарин сэмбын комбинадай парткомой секретарь Дарья Пурбуевна Могоеватай золгожо хөөрэлдэбэбди. Энэ нүхэрнай урдань нооһо илгалгын цехтэ юрын хүдэлмэришэнөөр ажаллаһан юм. Харин мүнөө энэ ехэ предприятиин партийна организациие толгойлно. Нооһо илгалгын цехэй коллективэй ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйхадамнай, Дарья Пурбуевна иигэжэ хөөрөө һэн:

—Нэрээшье нооһо илгалгын цехэй коллектив яһала һайнаар ажаллажа байна. Гансашье ажаллаад дүүрэнэ бэшэ ааб даа. Эндэмнай диилэнхи олониинь залуушуул хүдэлнэ гэшэ. Тэдэ али бүхы хэмжээ ябуулга һанамжалжа, һониноор үнгэргэжэ байдаг. Та энэ цехтэ ошоходоо, партийна организациинь, цехкомойнь, комсомолойнь комитедэй ажал хүдэлмэриин түсэб хараа, танилсаа ёһотойт. Тэдэнэй табиһан, хараалһан түсэбүүд ходо дүүргэгдэжэ байдаг. Тиимэһээ цехэй залуушуул ажалдаа дурланги, яһала һайнаар ажалладаг гэшэ.

Нэгэ багахан жэшээ харая. Энэ оной февраль... Лидия Петровна Або... хүтэлбэрилдэг нооһо... дэй комсомол-залу... бригада өөһэдынгөө... молой суглаан дээрэ... пикын бүхы комсом... зорюулһан хандалга... абаа һэн. Буряадай... жаран жэлэй ойе эрх... тахын тула тэдэ дэ... дэһэн социалис үй... баталан абаад, тэдэнэй... дагахыснь республики... комсомолшуудые, бу... луушуулые уряалһан... Мүн һүүлэй сагта... дээрээ ажалай һайн... рам бүри һайнаар... хай хэмжээ ябуулга... хүдэлмэрилэгшэд бү... хамта дэмжэһэн гэшэ...

Нёдондо комбинадай... цехүүдэй дундаһаа... коллектив илажа гар... налда хүртэһэн бай... гээд энэ жэлые һайн... лэнхэй: Жэлэй түрүүш... талай түсэб 100 гар... цент дүүргэгдээ, түсэб... дүүр наян табан тон... илгагдаа. Энэ оройдоо... бан һара соо туйлаг... жалта. Гиимэһээ арба... дахи табан жэлэй тү... шалан дүүргэхын түл... дожо ябаһан энэ кол... баһал ехэ дабшалта...

Нооһо илгалгын цех... дэлмэрилэгшэд табан... гурбадахи жэлэй... кварталай түсэбые... раар болзорһоонь ү... гэжэ, предприяти д... рүүлбэ.

Буряадай АССР-эй... ойе нэрэтэй түрэтэй... хын түлөө социалис... цехэй коллективэй д... гэнөөр дэлгэрэнхэй, ... бригаданудай гэшүүд... луулэгдэһэн социалис... нуудые абаһан гэшэ... болохо үнэтэ үүсхэл... дэлжэл байна. Жэ... Нина Прокопьевна И... бригадын гэшүүд ... лон үйлэдбэриин ж... дэнгүйгөөр ажаллаха... үүсхэл гаргаба. Тии... мунист Надежда Се... Ноздринагай комсом... шуулай бригадынхид ... дэмжээд, жэлэйнгээ ... нинскэ комсомолой ... ой болотор дүүргэхэ... үшөө нэгэ үүсхэл г...

Мүнөө эдэ үүсхэл... һөө гадуур олон то... дукци гарганхэй. Тии... хэр Ивановагай бри... жэлэйнгээ түсэб ... графигые һара хэх... лаад, май һарын то... ажаллана.

Тиимэһээ нооһо ... бригадын залуу хү... шэд — комсомол ... ган Татьяна Г... Ульяна Беликова, Оль... колаева, Мария Пур... Оксана Хадаева, Себ... гархаев гэгшэдэй нэр... магтан дурдая.

Тиигэжэ дүрбэн зү... хүдэлмэрилэгшэдтэй ... хэй коллективэй амжа... лалтань үдэрһөө үдэ... бажана. «Агууехэ Ок... 60 жэлэй нэрэмжэтэ... эй XXIV съездын нэр... КПСС-эй XXV съездын... жэтэ цех» гэһэн хүндэ... зэргэнүүдтэ хүртэһэн... цех арбан нэгэдэх... бан жэлэй түсэб, ... нуудые эрхимээр ... байнхай.

Н. НИКО...

К. МАРКСЫН ТҮРЭҺӨӨР 165 ЖЭЛЭЙ ОЙ ҮГЛӨӨДЭР ГҮЙСЭХЭН

ХАМАГЫЕ ИЛАГША ҺУРГАА...

1. ТЭРЭНЭЙ НАМТАРҺАА

1818 оной майн 5-да немецкэ Трир гэжэ хотодо юстициин советник Генрих Марксын ехэ булэ соо гурбадахи үхибүүн — Карл Генрих Маркс түрэһэн юм. Тэрэ хүбүүн эгэшэнэр болон ахайнарайнгаа дунда бага балшар наһанһаа хойшо онсо һонюуша, айхабтар һүбэлгэн бэрхэ байһаараа илгардаг һэн. Тэрэ согтой хүхюун, урин зүлгы зантай, эрэлхэг зоригтой, бэлигтэй бэрхэ, ажалша бүхэриг хүн байгаа. 1835 ондо гимнази дүүргээд, Бонной ба Берлинэй университедүүдтэ һурахадаа, юридическэ эрдэм ухаа шудалбашье, гол түлэб түүхэ болон философи һонирхон шудалдаг һэн.

Карл шадалтай айлай хүбүүн байгаад, университедтэ багшалха, адвокадай ажана тэниглэн ажабайдалһаа арсажа, политическэ ажал-ябуулгашын хүшэр хүндэ хуби заяае шэлээд, түрэл түтим болон дүтынгөө хүнүүдтэй холбоо барисаагаа таһалан, түрэл оронһоо зугадан гаража. Һамган ба үхибүүдтэеэ энэ тэрээгүүр тэрьедэхэ, зобохо, тулиха, полициин мүрдэлгэ мүшхэлгэнүүдтэ орохо баатай болоо һэн.

Туйлай ехээр хүдэлһэнһөө, үгытэй ядуу, хүндэ хүшэр байдалда ажаһууһанһаа уламжалан, элдэб үбшэндэ нэрбэгдэжэ, Маркс сарюун шииграг хаһадаа наһа бараһан юм. Гэбэшье тэрэ хүн өөрынгөө теоретическэ ба бодото ажал ябуулгын түрүүшын үрэ дүнгүүдые нюдөөрөө хараха, амиды мэндэ ябахадаа хүн зоной нэрэ хүндэдэ хүртэхэ, хүдэлмэришэн ангиин зүгһөө халуун дурлалынь татаха зол хубитай байгаа.

2. МАРКСИЗМЫН ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

Марксизм хадаа ниитын хүгжэлтын үнэн бодото дабшалтые гэршэлэн харуулжа, зарим нэгэн капиталистнуудта бэшэ, харин шэнэ дарлагшад-мүлжэгшэдэй бүхэли ангида бултандань — буржуазин ангида, бүхы капиталис байгуулалтада эсэргүүсэн тэмсэдэг, бэеэ даанхай хүсэн боложо, түүхын замда гараһан пролетариат ангиин үндэһэн аша туһые элирхэйлжэ түрэһэн мүнхэ һургаал мүн.

XIX зуун жэлэй эхин багта болоһон олон зоной хабаадалгатай тэмсэл, түсхайлбал, Францида Лионой хүдэлмэришэдэй, Германида Силезиин бүд нэхэгшэдэй тэмсэл, Англида болоһон чартистска хүдэлөөн хадаа дарлан мүлжэгшэдтэ эсэргүүсэн бодоһон пролетариадай ангиин тэмсэлэй яаха аргагүйгөөр үргэдэжэ байһые элирхэйлэн харуулаа бэлэй. Гэбэшье эдэ восстанинууд эмхи гуримгүй байһаараа илгардаг байгаа. Хүдэлмэришэд тэмсэлэйнгээ эсэсэй үг зорилгонуудые, дарлагша байгуулалтые үгы хэхэ харгы замуудые, аргануудые үшөө мэдэдэггүй байгаа. Капитализмын хүгжэлтын хуули ёһонуудые ойлгон мэдэжэ абаха арга пролетариадта олгохо, хүниие хүнэй дарлан мүлжэдэггүй, хашалта харшалалтагүй байдал хүнүүдтэ хангаха аргатай шэнэ байгуулалтые тогтооохо научна теори тон шухала хэрэгтэй болоһон байгаа. Карл Маркс Фридрих Энгельс хоёр иимэ теориие байгуулһаа юм. Марксизм хадаа энэ теориин нэрэ болонол. Тэрэ болбол хүн түрэлтэнэй обществые хүгжөөхэ тухай эгээл научна, али бүхы талаараа гүнзэгы удхатай гайхамшагта сэсэн мэргэн һургаал мүн.

Маркс Энгельс хоёр пролетариадай, дарлагдаһан бүхы олон зоной ба мүлжэгдэһэн арадуудай аша туһые боотоор сахин хамгаалагшад болоно. Капитализм хадаа дараалһан мүлжэлгын ниитын экономическа һүүлшын шата боложо, хосорон һалаха, тэрэнэй орондо коммунис байгуулалта тогтоогдохо гэжэ марксизм шэнжэлэн харуулһан байна. Марксын хэлэһэнэй ёһоор, «философи гээшэ пролетариадай нэрэ дээрэ өөрынгөө материальна зэбсэг ологтол адли, пролетариат хадаа философиин нэрэ дээрэ өөрынгөө оюун бодолой зэбсэг олодог...» (К. Маркс болон Ф. Энгельс. Зохёолнууд. 1-дэхи том, 428-дахи хуудаһан).

3. ФИЛОСОФИИН ЭРДЭМДЭ МАРКСЫН ХЭНЭН РЕВОЛЮЦИОННО ХУБИЛАЛТА

К. Маркс болон Ф. Энгельс философидо агуу ехэ революционно хубилалта хэжэ, диалектическэ материализмые байгуулаа һэн. Хуушанай философидо материализм диалектикэ хоёр нэгэ нэгэнһээ таһархай байгаа. Гегель материалист бэшэ, харин диалектик, тиихэдэ Фейербах диалектик бэшэ, харин материалист байһаниинь мэдээжэ. Имагтал Маркс Энгельс хоёр диалектикэ материализм хоёрые ниилүүлэн, дэлхэй дээрэ бүхы юумэнэй хубилжа, хүгжэжэ байдаг тухай гүнзэгы удхатай диалектико - материалистическэ һургаал бии болгоо һэн. Энээгээрээ марксизм болбол философиин түүхэдэ үзэгдэһэн үзэл бодолнуудһаа үндэһэн илгаатай байна.

Марксизмын мүндэлэн бии бололго хадаа общество тушаа хараа бодолдо мүн лэ революционно хубилалта хэһэн удхатай байна. Марксын һургаалай бии болохын урда тээ түүхэ шэнжэлдэг социологууд хадаа «ушар шалтагаануудай ямар юумэнһээ үндэһэтэй байһыень шэнжэлэнгүй, хүнүүдэй ажал ябуулгын ямар үзэл бодолһоо үндэһэтэйень имагтал харадаг байгаа». (В. И. Ленин. Зохёолнуудай гүйсэд суглуулбари. 26-дахи том, 57-дохи хуудаһан). Тиимэһээ тэдэнэр ниитын хүгжэлтын бодото үндэһэ һуурине, ушар шалтагаануудые ойлгожо шададаггүй байгаа. Имагтал Маркс болон Энгельс урдын социологиин дутуу дунданууды элирхэйлжэ, түүхын идеалис, метафизическэ ойлгомжодо эсэс табяад, общество тухай диалектико-материалистическэ һургаал, обществын хүгжэлтын тон шэнэ теори — түүхэтэ материализм зохёон байгуулһан юм.

Общество тушаа хараа бодолдо Маркс болон Энгельсын хэһэн революционно хубилалтын удхань юун байнаб гэхэдэ, тэдэнэр ниитын эрдэм ухаанһаа идеализмые үндэһөөрнь үгы болгоһон, ниитын бодото байдал ниитын ухаан бодолые тодорхойлдог гэхэ гү, али обществын хүгжэлтэ хүнүүдэй үзэл сурталнуудһаа, хүсэл һанаанһаа бэшэ, харин тэдэнэй материальна байдалһаа, тэдэнэй ажал ябуулгаһаа, материальна үйлэдбэриһөө дулдыдадаг юм гэһэн түүхэтэ материализмын гол дүримые найруулжа, түүхые материалистическэ ёһоор ойлголгые али бүхы талаһаань үндэһэлэн харуулһан байгаа.

Хаашуул болон полководецууд бэшэ, харин үргэн ниитэ арад зон, ажалшад түүхэ зохёодог, тэрэниие урагшань дабшуулдаг гэшэ гэжэ Маркс болон Энгельс түүхэтэ материализмые зохёоходоо, эрдэм ухаанда үндэһэлэн, элирхэйлэн гэршэлээ һэн. Газар дэлхэйн олон миллион эгээлэй юрын хүнүүдэй ажалаар бүхы баялигууд байгуулагдадаг, хүн түрэлтэнэй обществын ажэбайдал ба хүгжэлтэ хангагдадаг.

Ф. Энгельстэй хамта бэшэһэн «Экономическо-философско гар бэшэгүүд» (1844 он). «Изагууртанай булэ» (1845 он). «Немец үзэл суртал» (1845—1846 онууд), мүн «Фейербах тухай тезисүүд» (1845 он). «Политическэ экономиие шүүмжэлгэ» (1859 он). «Коммунизмын гол ёһонууд» (1847 он), «Коммунис партиин манифест» (1848 он) болон бусад зохёолнууд дотор марксизмын гол дүримүүд найруулагданхай.

4. НАУЧНА КОММУНИЗМ

Суртал һургаалаа гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэдөө, Маркс үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ба үйлэдбэриин харилсаануудай хүгжэлтын диалектикые элирүүлэн нээһэн, ниитын-экономическа байгуулалтын хёмороо зүришэлдөөнүүд хододоо ангиин шанга тэмсэл соо, эсэсэй эсэстэ социальна революциин ашаар шиидхэгдэдэг гэжэ харуулһан байгаа.

Капитализмые шэнжэлхэдээ, диалектико- материалистическэ арга онолые хэрэглэжэ, нэмэлтэ үнэ сэнгэй теори зохёоһон, буржуазна обществын хүгжэлтын экономическа хуули ёһые нээһэн юм. Тэрэнэй ёһоор, капиталистнууд хадаа хүлһэнэй хүдэлмэришэдэй ажалые хүсэд түлэнгүй, мүлжэн баяжажа һуудаг байна.

Материалистическэ диалектикэ, түүхые материалис ёһоор тайлбарилха, нэмэлтэ үнэ сэнгэй теори хэрэглэжэ, Маркс Энгельс хоёр научна коммунизмын теори зохёоһон байна, тэрэнэй ёһоор пролетариадай ангиин тэмсэл тухай, социалис революци тухай, социализм болон коммунизм тухай, бүхы дэлхэйн революционно хүгжэлтэ тухай эрдэм һургаал тогтоогдоһон юм.

Марксизмын теоретическэ системын дээдэ шата болохо научна коммунизмые байгуулга хадаа социализмые дэгэд хооһон һанамжа байһаниинь бодото эрдэм наука болгоһон удхатай байна. Тиигэжэ тэрэ марксистска һургаалай бүхы хубинуудай хоорондоо таһаршагүй нягта холбоо барисаатай байһыень харуулһан юм.

Һургаалайнгаа бүхы хубинуудые ниилүүлэн бүридхэжэ, Карл Маркс «Капитал» гэһэн гүнзэгы удхатай гол зохёолоо бэелүүлээ һэн, тэрээн соогоо научна коммунизмые али бүхы талаһаань — философско, экономическа ба түүхын талаһаань — үндэһэлһэн байна. Тэрэнэй түрүүшын том 1867 ондо хэблэгдэн гараа бэлэй. Ами наһанайнгаа 40 жэлые Карл Маркс энэ гол зохёолдоо зорюулһан байгаа. Маркс энээн соогоо бүхы капиталис ёһоной үйлэдбэриие, тэрээндэ зохихо үйлэдбэриин ба халан абалсалгын харилсаае, ажал болон мүнгэ зөөриин, үйлэдбэриин ниитын шэнжын ба ажалай аша үрые үбэршэлгын үмсын-капиталис түхэл шэнжын хоорондохи эбсэшэгүй хёмороо зүришэлдөөнүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, капитализмын зайсуулагдашагүй хойшолонгуудые шэнжэлжэ, капитализмын зайсуулагдашагүй хойшолонгуудые элишэлһэн байгаа.

Маркс хадаа үнгэрһэн зуун жэлэй капитализмые шэнжэлһэн байгаа, тэрэнэй заабари зүбшэлнүүд хүүшан... мэтэшэлэй мүнөө ү... талистнууд, тэдэнэй ... шод, бүхы түхэлэй ... нистнууд болон оппо... нууд баталдаг байна... дээ капитализмын ... нар болон түхэл ... зуу болон хоёр зуу... урда тээхидэл мэтэ... хэй, гэбэшье тэрэнэй ... гаань юуб гэхэдэ, ... шад болон дарлагша... шуул болон үгытэйшүү... рондохи гол хёморо... шэлдөөнүүд дээдэ шг... рэжэ, зуу дахин ... бүхы капиталис баян... һорнин хосороохо ... луулээ гэһэн арсашан... баримтые тэдэнэй ... тооногүй. Капитализм ... бүлэг мүлжэгшэдтэ ... дал хангадаг. Тэдэнэй ... нальна баялигуудайн... хи хубиие эдлэжэ, ... гаад миллион ажалш... дые хайра гамгүйгөөр ... лан мүлжэжэ, улам... байдаг. Эдэнь XIX зу... лэйхидэ орходоо хэды... дахин үлүү ехэ бо... дээнһээ боложо, олон ... миллион хүдэлмэри... гэр байрагүйшүүл, үгы... үбшэн, үлэн хобһон... зобожо тулижа байн... бэрсэг дэлхэйн элдэб... тохойнуудта дай ... зэбсэгүүдые үрдийэ... жэ, хүн түрэлтэнэй ... үшаруулна, гай ... на, тиимэһээ капитал... сахин хамгаалхын ... мые муушалхын тү... тариадай эгээл сэ...

5. СО... ...ВОЛЮ...

РЕСПУБЛИКЫН ХҮН ЗОН АЖАЛША КОЛЛЕКТИВҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй ХУУЛИИН ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭ

...ОЛШОД ...ДҮҮЛНЭ

...далай хэрэглэмжэ «Байгал» нэгэдэлэй ... гэжэ ательегэй ... «Ажалша коллек... предприятинуудые, ...ргаанууды, органи... залан хүтэлэлгэ... үүргые дээшэ... ...хай» СССР-эй Хуу... проектые уншаад, ха... хэлжэжэ байна. ...дэрнүүдтэ мяханай ... оршодог «Си... ...льгэй цехүүд бо... ...ганууд Хуулиин ... зүбшэн хэлсэл... болоо байнхай. ...далай хэрэглэмжэ хан... проектын зарим ета... тухай өөһэдынгөө ... хэлэжэ, дурадхал, ... оруулха зуураа. ... коллективүүд тухай ...абалга хадаа пред... ...дые залан хүтэлэл... ...даань улам һайжа... хэрэгтэ шухала гэжэ ...дааа элирхэйлнэ: ...ажалша коллективүүд ...ажаһуудалай хэ... хангагшадай хүдэл... ...хние дээшэлүүлхэ ... хүтэлэлгые олоной ... ...атай болгохо хэрэг... ... байна, — гэжэ ... ательеэ даагша Л. В. Федосеева хэлэнэ. — Манай коллектив нэгэдэхи кварталай түсэбые 102 процент дүүргэээ. Республикынгаа ойн баярта дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, манай коллектив хахад жэлэй үйлэдбэриин даабарине урдишалан дүүргэхээр шармайна.

— Бригадамнай нэгэдэхи кварталай түсэбые 107 процент дүүргэээ, — гэжэ ажалай ветеран, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ, эрэшүүлэй хубсаһа оёгшодой бригадир А. Я. Журавлева хэлэнэ. — Мүнөө ажалша коллективүүд тухай СССР-эй шэнэ Хуулиин проекттэй гүнзэгыгөөр танилсажа байхадаа, тэрэ ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлгэдэ бодото нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ бодомжолноб. Ганса би бэшэ, мүн оёдолшодой бригадирнууд А. М. Федюкина, Г. К. Чуева болон бусад тиимэ һанамжатай. Энэ хуулиин хүсэндөө ороходонь, экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэблэлгэдэ, ажалай түлөөһые гуримшуулгада туһа нэмэри болохо, дутуу дунданууды усадхалгада туһалха ёһотой,—гэжэ А. Я. Журавлева мэдүүлээ.

— Бидэ, комсомолшууд, шэнэ Хуулиин проектын бүлэг бүхэнине үзэжэ байнхайбди. — гэжэ комсомолой организациин секретарь Л. Седунова хэлэнэ.

Б. СОТНИЧ.

ШҮҮМЖЭЛХЫ ЁҺООР

«Ажалша коллективүүд ба предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиин проектые зүбшэхэ асуудалаар Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Слобода һууринда оршодог гахайн фермэдэ һаяхан коллективэй суглаан болоо үнгэрөө.

— Фермын гэшүүд энэ Хуулиин проектын бүхы статьянуудые дууһан уншаһан байна. Нигэжэ шухала документтэй танилсаад байхадаа, энэ асуудал эгээл саг соогоо гаргагдаа, тон һайшаалтай юумэн хэгдэжэ байна гээд тэмдэглэнэб. СССР-эй Хуулиин проекттэй танилсахадаа, бүлэг бүхэнийень ехэл бодомжолжо үзэхөөр гэжэ һанамаар. Тиимэһээ коллективэй гэшүүд түс проектые тон һайнаар үзэхэ, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулха байһанийн лабтай.

Энэ хуулиин юһэдэхи статья дотор ажалай журам хангаха хэрэгтэ ажалша коллективүүдэй дүүргэхэ үялга тухай хэлэгдэнэ. Мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ гол зам хадаа үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ ябадал болоно. Гахайн мяха шадаал һаа, бага гаргашатайгаар, һайн шанартайгаар үйлэдбэрилхын тула ажалай журам шангадхаха, коллективэй гэшүүн бүхэн даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор хандаха ушартай. Эгээл тиимэһээ энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха болонобди. Журамаа һайжаруулхадамнай, үйлэдбэриимнай ашаг үрэ дээшэлхэ байна, — гэжэ түс фермые даагша А. Е. Конечных суглаан дээрэ хэлээ.

Энэ коллектив ехэл эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг хадаа жэл бүри ажалдаа үндэр дүнгүүдые түйладаг юм. Энэшье жэлдэ тэдэнэр түрэл республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ ябана. Тусхайлбал, гахайшад нэгэдэхи кварталда бүхыдөө 2340 поршоонхо абаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 44 поршоонхоор олые абаа. Мүн гахайнгаа шэгнүүрые үнгэрһэн хугасаа соо 323 центнерээр дээшэлүүлһэн байна.

Эндэ поршоонхо болон гахайн гарза хоролто нёдондонойхиһоо хоёр дахин хороогдоо. Эдэ бүгэдэ коллективэй гэшүүдые бүри ехэ амжалтада зорижуулна.

Түс фермынхид чековэ гуримаар хүдэлдэг болоһоор һаянай юм. Энэ түрүү онол арга ажалдаа хэрэглэжэ эхилһээр гахайшан бүхэн даалгагдаһан хүдэлмэридөө эзэн ёһоор хандана, продукци ехээр абахын түлөө тэмсэнэ. Эндэһээ ажахын экономико һайжарна бшуу. Коллективэй гэшүүд тэжээлээ, эд хэрэгсэлээ, электроэнергиэ гамтайгаар гаргашалаа гэхэ гү, али үнгэрһэн дүрбэн һара соо бүхыдөө 6,8 мянган түхэригэй зөөри алмагдаа. Эдэнэр журамтайгаар ажаллахадаа, иимэ дүн түйлана ха юм.

Энэ суглаан дээрэ түрүү гахайшан Анна Федоровна Пашкова болон бусад үгэ хэлэхэдээ, совхозой мэргэжэлтэд эрдэм наукын түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ, малшадай хүдэлмэриие эмхидхэхэ ба оньһожоруулха хэрэгтэ һаналаа мүртэй хандуулнагүй. Мүн ажахын бухгалтерска албан саг соогоо салин хүлһыемнай үгэнэгүй, һара бүхэндэ малай тоо толгойе тоолохо, ажалһаа хожомдожо, ниитын зөөри үбэршэлхэ талаар ажалаа шангадхахаар болоо гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

Р. ЮРОВ,
республикын хүдөө ажахын профсоюзай обкомой инструктор.

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ АША ТУҺАДА

Академик Н. БЛОХИН,
„Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө" Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгодог комитедэй түрүүлэгшэ

Эб найрамдал, амгалан байдал хадаа гол шухала юумэн болоно. Манай гүрэнэй һая байгуулагдаад байха үедэ тэрэнэй гадаадын политическэ ажал ябуулгые В. И. Ленин гүнзэгы удхатай эдэ үгэнүүдээр тодорхойлоо һэн.

Эдэ бүхы жэлнүүдтэ —Эб найрамдал тухай Ленинэй декредэй ба 80-дахи онуудай Эб найрамдалта программа бэелүүлгын үедэ — амгалан тайбан ба дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ Совет гүрэн эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай, харилсаа холбооной политика залан сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг байгаа.

«Мүнөө үеын ба ерээдүйн үетэнэй амгалан тэнюунээр ажаһуухын тула Советскэ Союз өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэхэ юм. — гэжэ нүхэр Ю. В. Андропов тэмдэглээ һэн. —Энэ хадаа манай политикын уг зорилго болоно, тэрээнһээ бидэ хадуурхагүйбди».

США-гай мүнөөнэй захиргаанай буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ милитарис программаяа бэелүүлжэ байхадань, дэлхэйн арадууд дайн дажарта эсэргүү ябуулгануудаа үргэдхэнэ. Үе саг хүлеэнэгүй гэжэ олон миллион хүнүүд улам һайнаар ойлгоно. Пентагон болон НАТО ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаяа улам үргэдхэжэ, дэлхэйе шэнэ, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй һандаргахы дайн байлдаанай аюул хүмэдхэ руу түлхинэ.

Газар дэлхэйн эгээл эрхим түрүү хүбүүд, басагад арадуудай амгалан тайбан ерээдүйн түлөө тэмсэлшэдэй манлайда дабшана. «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан хадаа тэдэнэй алдар габьяае үндэрөөр сэгнэһэн ушар болоно. Гуша гаран жэлэй урда тээ — империализмын «хүйтэн дай» үүдхэжэ байһан хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ, социалис оронуудые США-гай атомна бомбоор айлган һүрдөөжэ байха үедэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум энэ хүндэтэ шагнал бии болгоо һэн.

Энэ үе соо дэлхэйн олон арбаад оронуудай гүрэнэй, политическэ ба ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагшад, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд, элитэ ехэ эрдэмтэд, уран зохёолшод, шажан мүргэлэй ажал ябуулагшад энэ шагналда хүртэһэн байна. Фредерик Жолио-Кюри, Поль Робсон, Луи Арагон, Пабло Неруда, Джон Бернал, Бертольт Брехт, Анджела Дэвис болон Фрида Браун гэгшэд лауреадуудай списогые шэмэглэнэ.

Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо талаар совет болон гадаадын олониитын элитэ мэдээжэ түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй шиидхэбэреэр 1980—1982 онуудай шангай лауреадуудай нэрэ зэргэдэ композитор, ниитын ажал ябуулагша Микис Теодоракис (Греци), политическэ ба ниитын ажал ябуулагша Либер Сереньи (Уругвай), поэт, ниитын ажал ябуулагша Махмуд Дервиш (Палестинэ) ба санаартан, ниитын ажал ябуулагша Джон Морган (Канада) хүртэһэн байгаа.

Грециин мэдээжэ композитор **Микис Теодоракис** хадаа Грециин эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай, демократиин ба хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө залан сэхэ, эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ мүн.

М. Теодоракис 1925 ондо түрэһэн байгаа. Афинын ба Парижай консерваторинуудта һураһан юм. Фашис Германиин Грециие булимтаран эзэмдэлгэдэ эсэргүү хүдэлөөндэ 17-той эдир хүбүүн эдэбхитэйгээр хабаадаа һэн. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэ Грециин залуушуулай хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэ, «Ламбракисай демократическа залуушуул» гэжэ эмхиин Центральна Соведэй түрүүлэгшэ байгаа. Ниитэ демократическа зүүнэй үзэлтэй партиһаа Грециин парламентын депутадаар һунгагдаһан.

1967 ондо, сэрэгэй хунтын гүрэнэй урбалта хэһэнһээ уламжалан засагаа гартаа абаһанайн һүүлээр, М. Теодоракис түрмэдэ хаагдажа, удаань концлагерьта эльгээгдэһэн, харин 1970 ондо оронһоо үлдэгдэн гаргагдаһан байгаа.

1974 ондо сэрэгэй хунтын унагаагдаһанай һүүлээр, тэрэ Грециеэ бусажа ерээд, оронһоо демократиин замда гаргахын түлөө түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн.

М. Теодоракис — хүгжэмэй ба ниитын ажал ябуулагша мүн гэжэ Греци дотор, мүн хилын саагуур үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Тэрэ — парламентын депутат юм. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй ажал ябуулга уласхоорондын үндэр сэгнэлтэдэ хүртэжэ, 1977 ондо Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй гэшүүнээр һунгагдаа бэлэй.

Уругвайн политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша генерал **Лнбер Сереньи** уругвай арадай аша туһын, эб найрамдалай, демократиин ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө залан сэхэ тэмсэлшэ болоно. Тэрэ 1916 ондо Монтевидеодо ажалша бүлэдэ түрэһэн байгаа. Сэрэгэй училищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хэдэн командна тушаалнуудта дэбжүүлэгдээ һэн. 1963 ондо тэрэ генералай нэрэ зэргэдэ хүртөөд, сэрэгэй округые командалагша болоһон. Зонхилхы засаг захиргаанай хэшалта харшалалтын политикада эсэргүүсэжэ, 1969 ондо тэрэ өөрынгөө дураар тушаалһаа бууһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Л. Сереньи бүхы хүсэ шадалаа политическэ ажал ябуулгада зорюулаа һэн.

1971 ондо Л. Сереньи Уругвайн түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй нэгэдэлые — үргэн фронтые толгойлжо, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдһээ президентдэ кандидат болоһон байгаа.

1973 ондо хархис хүсэнүүдэй гүрэнэй урбалта хэһэнэй һүүлээр Л. Сереньи нэгэнтэ бэшэ баригдажа, хаагдаһан байгаа. 1978 ондо сэрэгэй трибунал тэрэниие 14 жэлээр түрмэдэ хааха шиидхэбэри абаа һэн. Мүнөө үедэ тэрэ Монтевидеогэй түбэй түрмэдэ хаагдажа байна. Түрмэ шоронгой хатуу шэрүүн байдалшье тэрэнэй зоригые мохоогоогүй. Л. Сереньи хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр Уругвайн патриодуудай хэһэн тэмсэлэй һүлдэ болонхой.

Тэрэниие сүлөөлхын түлөө дэлхэйн олониитэ эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. 1981 ондо Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэреэр тэрээндэ Ф. Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» олгогдоо һэн. Тэрэнэй 65-тай болоһонтойнь дашарамдуулан, ВСМ-эй уряалаар тэрэниие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй уласхоорондын недели 1980 оной декабриин 6—13-да үнгэргэгдэһэн байгаа.

Махмуд Дервиш хадаа Палестинын түрүү үзэлтэй эгээл элитэ ехэ поэдүүдэй нэгэниинь болоно. Тэрэ 1941 ондо Палестинэдэ түрэһэн байгаа. Израилиин гүрэнэй байгуулагдаһанай һүүлээр тэрэ Хайфа хотодо ажаһуугаа. Ниитын-политическэ ба поэдэй ажал ябуулгынгаа түлөө тэрэ хашалта харшалалтада, хардалга мүрдэлгэнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ ороһон байгаа. 1970 ондо тэрэ Израильһаа гаража ошохо баатай болоо һэн.

М. Дервишэй зохёохы ажал ябуулга Палестинын араб арадай оюун ухаан бодолдо ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. Тээнэй уран зохёолой ажал ябуулга Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ ехэ удха шанартай юм гэжэ ООП-ой Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Я. Арафат нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байгаа. М. Дервишэй «Хүрээлэгдэһэн Бейрут» гэжэ поэмэнь үргэнөөр мэдээжэ болонхой.

М. Дервиш ниитын -политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэрэ Палестинын национальна соведэй гэшүүн, Палестинын «Кармель» гэжэ уран зохёолой журналай редактор юм.

Санаартан **Джон Морган** эб найрамдалай түлөө залан сэхэ тэмсэлшэ болоно. Тэрэ 1918 ондо Америкын Нью-Олбани хотодо түрэһэн байгаа. 1959 онһоо хойшо тэрэ Канадада ажаһуудаг.

Дж. Морган Гарвардска университедэй шажан мүргэлэй һургуули дүүргэһэн. Англиин литературын талаар хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор болонхой.

Канадада ерэһэнһээ хойшо Дж. Морган бүхы хүсэ шадалаа дайн ба эб найрамдалай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зорюулна. Канадада дайн дажарта эсэргүү хүдэлөөндэ эдэбхитэй хабаадалгатай тэрэ шэнжэлгынгээ хүдэлмэриие холбодог юм. 1972 ондо тэрэ эб найрамдалые хамгаалгын Канадын конгрессэй президентээр һунгагдаа һэн.

Уласхоорондын Ленинскэ шангуудай шэнэ лауреадууд хадаа дүрбэн ооной түлөөлэгшэд, элдэб наһанай ба мэргэжэлэй хүнүүд болоно, гэбэшье арадуудай амгалан тайбан ажабайдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гэһэн һанал бодол тэдэниие нэгэдүүлнэ. Тэдэнэй һайн һайхан ажал ябуулгада саашадаашье амжалта түйлахыень хүсэнэбди.

(ТАСС).

...АСАГАЙ ДЭЭДЫН ЗУРГААНУУДТА

САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИ ДУРАДХАНА

...дай АССР-эй Верховно Соведэй промышленн..., транспортын ба холбооной талаар ... үргэлжын комисси Ка... районой предпри... үргэн хэрэглэлэй ... үйлэдбэрилэн гар... ...түсэбүүдээ ямараар ... тухай асуудал ха... ...сиин заседани дээ... ...нскын районно Со... ...сэдкомой түрүүлэг... ...огшо В. Н. Бурлу... элидхэхэдээ, арадай ... хэрэглэлэй эд бараа ... ...лэн гаргалгые һайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтадаг гэжэ мэдээсэбэ. Районой предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ 1982 оной түсэбые 108,1 процент дүүргэһэн байна. Тимлюйн цементнэ завод тиимэ продукциингаа 75 процентые гүрэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр гаргадаг юм.

Гүрэнэй техническэ хиналтын лабораториин начальник Ю. В. Музыкин, худалдаа наймаанай министерствын таһагай начальник М. П. Кириковагай, Госпланай түрүүлэгшын орлогшо М. А. Петрунинай, Верховно Соведэй депутадууд И. С. Медведев, Л. Н. Булсунаева, Н. А. Розанов гэгшэдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, 1982 ондо үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэй гаргаха түсэбөө хэдэ хэдэн предприятинууд дүүргээгүй. Асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй завод, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Береговской предприяти эдэ тоодо оролсоно. Оймороой мебельнэ, Байгалай модоной бааза муу шанартай продукци гаргана. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха талаар гол үйлэдбэриин үлэгдэлнүүд, нютагай нөөсэ арга боломжонууд түс районд муугаар хэрэглэгдэнэ.

Районно, сельскэ болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд арадай үргэн хэрэглэлэй үйлэдбэрилгые хинаха эрхээ муугаар хэрэглэнэ гэжэ комисси тэмдэглэбэ.

Саг үргэлжын комисси Кабанскын районно Соведэй гүйсэдкомдо эдэ дутагдалнуудаа усадхахыень дурадхаба.

С. ДОРЖИЕВ.

АДУУШАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Улаан-Үдын районой ажахынуудай адуушадай зүблөөн боложо, 1982 оной хүдэлмэриин дүнгүүд ба табан жэлэй гурбадахи жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэгдөбэ. Түс асуудалаар районой агропромышленнэ нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **Н. Н. Щербаков** элидхэл хэһэн байна.

Нёдондо районой ажахынууд үрзанданайхида орходоо 177 унага олоор абаа һэн. Адуун һүрэгэй тоо толгой олошорно. «Дружба», «Восход» колхозуудай, «Пригородный» ба Калининай нэрэмжэтэ совхозуудай адуушад адуу үсхэбэрилхэ талаар һайн амжалта түйлажа шадаа гэжэ тэмдэглэбэ.

«Дружба» колхозой адуушан Степан Иванович Безызвестных зуун гүүн бүхэнһөө 96 унага абажа, бүлтыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байха юм. «Пригородный» совхозой Евгений Дмитриевич Овчинников, Доодо-Жэрэмэй колхозой Яков Федулович Петров зуун толгой бүхэнһөө 90—90 унага абажа, мүн лэ гарзагүйгөөр түлжүүлээ бшуу.

Зүблөөндэ хабаадагшад районой бүхы адуушадта хандаһан хандалга баталан абажа, энэ жэлдэ адуун һүрэгөө улам үсхэбэрилхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалба. Тиихэ зуураа 1983 ондо зуун гүүн бүхэнһөө 85 унага түлжүүлхэ, адуун һүрэг сооһи гүүнүүдэй тоо толгойе 35 процентдэ хүргэхэ гэһэн социалис үялга абаа.

Түрүү адуушадта КПСС-эй райкомой ба райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота болон мүнгэн шангууд барюулагдаһан байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

...ий разрядай сёдолшон **Дарижап Галсановна Аю...** ...йтой дүй дүршэлтэй болонхой юм. Петропавлов... ...үдалан хэрэглэмжэ хангалгын комбинадта тэрэ ... ажаллана. Тэрэ гэһээр хэды олон плати, костюм, ... хубсаһа оёо гээшэб. Даабаринуудаа тэрэ дунда 110—120 процентээр дүүргэдэг. Коммунис ажалай
А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ЭБТЭЙ КОЛЛЕКТИВ

Үдэ голой эрьедэ оршоһон Онохой тосхондо шэн габьяата ажалаараа шалгарһан, зондоо мэдээжэ коллективүүд үсөөн бэшэ. Түрэл республикынгаа түүхэтэ 60 жэлэй ойн баярта зорюулжа дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй зэргэдэ жагсаһан Онохойн ОРС-ын 2-дохи магазинай коллектив тэдэнэй тоодо оролсоно. Худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ олон жэл соо хүдэлжэ ябаһан Зоя Андреевна Буркова түс коллективые хүтэлбэрилдэг юм.

— Манай коллективэй наһажаал хүнүүд зарим залуушуулһаа заахашье дутахагүй, ажалдаа абьяастайгаар хүдэлдэг, һанаһандаа хүрэдэг юм. Магазинай коллектив ажалай болон үйлэдбэриин жаяг журамые хазагайруулдаггүй, эбтэй эетэйгээр ажалладаг юм, —гэжэ арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, ажалай болон дайнай ветеран Михаил Иванович Дормидонтов магтажа һуугаа һэн.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

Үнэхөөроошье, магазинай үүдэ татажа ороходо, ариг сэбэр, эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд витринэ дээгүүр зохидхоноор табяатай. Ханадань худалдаа наймаанай гуримууд, мүн «Манай магазинда айлшалжал байгыт, бидэнэр таанарые эрхим һайнаар хангахаар эрмэлзэхэбди» гэһэн уряал аржытар бэшэгдэнхэй харагдана.

Хүн зондоо үрин дулаанаар хандаха үялгаяа жэншэдгүй дүүргэдэг, ажалшадай эрилтэнүүдые түсхай дэбтэр соо тэмдэглэжэ байдаг заншалтай юм. Иимэһээл эдэнэрэй ажал хүдэлмэри урагшатай байна бшуу.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Зоя Андреевнагай ударидадаг коллектив нэгэнтэ бэшэ илажа гараа.

Эрхим ажалаараа хүн зондоо магтуулхаһаа үлүү ямар ондоо баяр байхаб.

Л. РИНЧИНО.
Загарайн район.

...ЭНЬ ...

...болохо марксизм-ле... ...буруушаахын тула ... тэдэнэй номнол... ...он эдэнэй тала ба... ...ян шадалаараа орол...

...эгээл хүгжэнги бай... ...лис орондо —Ан... ...үдэлмэришэн ангиие ...лжэлгын хэм хэм... процент болодог бай... ...ү, али ондоогоор ... пролетариат хү... ...өө үдэрэй хахад ... капиталистда түлөө... ...ажалладаг байна гэ... ...XIX зуун жэлэй ...нүүдтэ тоолон гар... Капитализмын хүг... ...хүдэлмэришэниие ...лжэлгэ хэмжээлэшэ... ...хэрэгэгы шэрүүнээр ... байна. Жэшээнь, 100 жэлэй хугасаа ...гай болбосоруулгын ...енностьда мүлжэл... ...эмжээн гурба ша... ...урган. Ондоогоор ...хүдэлмэришэн хүн ...н сагай дүрбэн час ...урба шахуу часыень ...бдог капиталистда ...ээр хүдэлдэг бай... ... хүдэлмэришэдэй ...угаангүй байжа шэ... ...имэ дээрэһээ дар... ...хилгэдэ, хашалта ...рда эсэргүүгээр, хар... ...эшиин түлөөлэгшэ... ...ожэ байһан термо... ...йн дажарта эсэргүү... ...шадай тэмсэл. Бу... ...й болон буруушаал... ...аэнүүд улам үргэ... ...эр иимэһээ капита... ...үүдтэхи ангиин тэм... ...й үдэртэ улам үр... ...ргэдэжэ байна.

...СОЦИАЛИС ...ЛЮЦИИН ТЕОРИ

...ическа аажам хүг... ...али зайим хубилал... ...ашаар капитализм... ...измда орожо болохогүй байна. Иигэжэ шэлжэн орохын тула политическэ үзэл бодолнуудта, үйлэдбэриин харилсаануудта революционно эрид хубилалта хэхэ шухала. Ямаршье хубилалтанууд бии байгаа байгуулалтые үндэһөөрнь хубилгажа шадахагүй, үйлэдбэриин харилсаануудта хубилалта хэнгүй, капитализмын үндэһэ һуурида хүгжэжэ байһан үзэгдэлнүүд ерээдүйн общество боложо шадахагүй байна гэжэ Маркс гэршэлэн харуулаа һэн. Эдэ үндэһэ баримтагүйгөөр революци өөрөө мүн лэ түйлагдаха аргагүй байна.

Пролетариадай ангиин тэмсэлэй дүй дүршэлые, Европодохи буржуазна революцинуудай дүй дүршэлые сохолон, Маркс ниитын хүгжэлтэдэ үндэһэн шухала дабшалта болоһон социалис революциин теориие зохёоһон байгаа. Энэ революци юрэ капитализмын хёмороо зүришэлдөөнүүдһээ бэшэ, харин буржуазна үйлэдбэриин харилсаануудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ һаад тойбо татаһанһаа уламжалан гараһан хёмороо зүришэлдөөндэ үндэһэлдэг байна. Иимэ тобшололнууд «Коммунис партиин манифест», «Капитал» болон бусад зохёолнууд соонь хэгдэһэн юм.

Дарлалта мүлжэлгын нэгэ түхэл янзые нүгөөдөөрнь һэлгэдэг байһан урдын бүхы түхэлэй социальна революцинуудһаа юугээрээ шалгарнаб гэхэдэ, социалис революци али бүхы дарлалта мүлжэлгэдэ, дарлагшадай али бүхы байгуулалтада эсэс табина.

Агууехэ Октябриин социалис революци, бусад оронуудтахи социалис революцинууд социалис революциин марксистско-ленинскэ теориин зүб байһые тодо хүрсаар батална.

6. МАРКС КОММУНИЗМЫН ХОЁР ШАТА ТУХАЙ

«Готско программые шүүмжэлэлгэ» (1875) гэһэн гайхамшагта зохёол дотороо Маркс Германиин социал-демократуудай программын проектые шүүмжэлһэн, капитализмһаа социализмда шэлжэн оролго тухай, ерээдүйн обществын хоёр шата: доодо (социализм) ба дээдэ (коммунизм) тухай һургаал найруулжа бэшэһэн юм. Коммунизмын эдэ хоёр шата бэе бэеһээ юугээрээ илгаатайб гэбэл, экономикынь хүгжэлтын шатанууд ондо ондоо, үйлэдбэрилгын хүсэнүүд болон оюун ухаан бодолой хүгжэлтын хэмжээн адли бэшэ байна.

Ниитын хүгжэлтын аласай хараа зорилгонууд тухай Марксын эдэ ба бусад бодолнуудые ниитэлхэ зуураа, «Эндэ коммунис обществын хоёр шата тодо хүрсаар, тобоймоор илгарна» гэжэ Ленин тобшолол хэһэн юм. (В. И. Ленин. Зохёолнуудай гүйсэд суглуулбари. 33-дахи том. 187-дохи хуудаһан).

Гэбэшье Маркс социализм ба коммунизм байгуулха тухай бүхы заабаринуудые тодорхойлон бидэндэ орхёогүй, тиигэжэ тодорхойлхо зорилго урдаашье табяагүй байһаниинь ойлгосотой. Зүгөөр Марксын гайхамшагта аша габьянь юуб гэбэл, тэрэ хадаа хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын ниитэ социальна хуули ёһые нээһэн, ангиин тэмсэлдэ пролетариадай хүгжэлтын ба илалтын, социализм болон коммунизм байгуулгын, тэрэ тоодо ангинууд болон нацинуудай хоорондохи, оюун ухаанай ба бар хүсэнэй ажалай хоорондохи, хото хүдөөгэй хоорондохи илгаае усадхаха, эрдэм ухаае үйлэдбэрилгын хүсэн болгожо хубилгаха. ажалые шухалын шухала хүсэл эрмэлзэл болгон хубилгаха гол замуудые зааһан байгаа. Дэлхэйн пролетариадай вождиин зааһан замаар мүнөө хүн түрэлтэн хүгжэн дабшажа ябана.

7. ЛЕНИНИЗМ — ШЭНЭ ҮЕ САГАЙ МАРКСИЗМ ГЭЭШЭ

Маркс Россин хуби заяан, тэрэнэй хүгжэлтын замуудые ехэ һонирходог һэн. Тэдэниие бүри һайнаар ойлгохын тула ород хэлэ шудалһан юм. 1872 оной хабар Петербургда «Капиталай» ород хэлэн дээрэ һайнаар оршуулагдахада, Маркс ехэтэ баярлаа һэн. Жэл үнгэрхэдэ, Зүүн Сибирьтэ, тэрэ тоодо манай Хяагтада «Капиталые» уншажа байһан ушар ехэ һайхашаалтай байна.

Бүхэдэлхэйн удха шанартай «социальна асари ехэ революци» (К. Маркс ба Ф. Энгельс. Зохёолнууд. 32-дохи том. 549-дэхи хуудаһан) имагтал Россида хүлеэгдэнэ гэжэ Маркс уридшалан мэдэһэн байгаа. Имагтал тиимэһээ марксизмын саашанхи хүгжэлтэ хадаа Марксын хэрэгые сэсэн мэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ, һургаалыень үнэн сэхээр дахагша В. И. Ленинэй теоретическэ ба бодото ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой юм.

Ленин Марксые бүхы талаһаань шудалһан, Марксые хэнһээшье үлүүгээр мэдэдэг байгаа. Элдэб түхэлэй ревизионистнуудтай, оппортунистнуудтай тэмсэжэ, марксизмын бүхы шухала хубинуудые — философиие, политическэ экономи болон научна коммунизмые Ленин ганса аршалан хамгаалаа бэшэ, мүн түүхын шэнэ эрхэ байдалда тэдэниие зохёохы ёһоор хүгжөөһэн байгаа. Революциин марксистска теориие тэрэ баяжуулаа, түрүүшээр хэдэхэн орондо, үгы һаа амяараа нэгэ орондо социализмын илажа болохо байһан тухай тобшолол хэһэн, буржуазно-демократическа революциин социалис революци боложо, үргэн хүгжэлгэ тухай теори зохёоһон, пролетарска революциие национально- сүлөөрэлгын тэмсэлтэй холбохо бодолые хүгжөөһэн юм. Шэнэ түхэлэй пролетарска парти тухай В. И. Ленинэй зохёоһон һургаал марксизмын һан баялигта оруулагдаһан гайхамшаг хубита болоо. Ленинэй байгуулһан, орон доторхи үндэһэн хубилалтануудые толгойлһон большевигүүд — коммунистнуудай парти иимэ түхэлэй түрүүшын парти болоо һэн.

Сэсэн мэргэн теоретик, революционно тэмсэлэй агууехэ эмхидхэлшэ Ленин болбол Марксын, Энгельсын хэрэгүүдые залгамжалан үргэлжэлүүлээ һэн. Агууехэ Октябриин социалис революциин вождь, Совет гүрэнэй үндэһэ һууриие табигша В. И. Ленин социализм байгуулха асуудалнуудые анха түрүүлэн зохёон хараалһан, тэдэниие бодото дээрэнь өөрөө шиидхэһэн байна. Олон тоото зохёолнуудтаа, тобшолон хэлэбэл, «Материализм ба эмпириокритицизм», «Россида капитализмын хүгжэлтэ», «Империализм — капитализмын дээдэ шата», «Марксизмын гурбан эшэ үндэһэн ба таһаршагүй гурбан хуби». «Карл Маркс», «Гүрэн ба революци», «Философско дэбтэрнүүд» ба бусад зохёолнуудтаа марксизмын теоретическэ баялигые гүнзэгыгөөр шудалан шэнжэлхэ, шэнэ эрхэ байдалда марксизмые зохёохы ёһоор хүгжөөхэ талаар жэшээ харуулаа һэн.

Революционно теориие хүгжөөлгын ленинскэ шата хадаа XX зуун жэлэй марксизм, мүнөө үе сагай ба хүн түрэлтэнэй ерээдүйн марксизм болоно. Ленинскэ шата В. И. Ленинэй ажабайдалай үе сагаар хизаарлагданагүй. КПСС-эй болон аха дүү партинуудай теоретическэ ажал ябуулгада энэ шата таһалгаряагүйгөөр үргэлжэлүүлэгдэнэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй программна захяа заабаринуудта бодотоор бэелүүлэгдэнэ.

8. ХҮГЖЭЛТЭ ТҮГЭС СОЦИАЛИЗМ ТУХАЙ ТЕОРИ

Хүгжэлтэ түгэс социализм тухай һургаал хадаа манай ороной коммунис шатада шэлжэн орохо тодорхой шата тухай теори болоно. Түс теори дотор манай обществын хүгжэлтэ тодорхойгоор бүхы талаһаа хаража үзэгдэнэ.

«XX зуун жэлэй һүүлэй арбан жэлдэ партиин болон арадай үмэнэ тон ехэ хэмжээнэй зорилгонууд табигдана,—гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов «Карл Марксын һургаал ба СССР-тэ социалис байгуулалтын зарим асуудалнууд» гэһэн статья дотороо тэмдэглэнэ. Хүгжэлтэ түгэс социализмһаа байн байн коммунизмда шэлжэн орохо асуудалнууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Манай орон энэ түүхэтэ ехэ шатын эхиндэнь байна. Энэ шатадашье хүгжэлтын өөрын үенүүд, шатанууд байхань лабтай», («Коммунист» журнал, 1983 оной 3-дахи номер, 9—23 хуудаһан).

Дээрэ нэрлэгдэһэн статьи дотороо марксизм-ленинизмтэй зохилдуулан, социализм байгуулха асуудалнуудые нүхэр Ю. В. Андропов ехэ гүнзэгыгөөр харуулна, тэдэниие бодото дээрэнь шиидхэхэ замуудые заана, мүнөөнэй обществын хүгжэлтые тодоруулан харуулһан хэдэ хэдэн теоретическэ асуудалнуудые табина.

Коммунис ниитын-экономическа байгуулалтын түрүүшын шатада—социализмда «хүн бүхэнһөө—шадабариинь зэргэзэр, хүн бүхэндэ—хэһэнэйнь зэргээр» гэһэн гол ёһон баримталагдана. Социализмын үедэ хубаарилгада болон хэрэглэлгэдэ «бүгэдэ ниитын адли тэгшэ байдал» тогтоохо тухай хии хооһон бодомжонуудые, тэгшэдхэлгые Маркс эрид шууд буруушаадаг һэн. Имагтал социализмын үедэ социальна адли тэгшэ байдал тогтоогдожо боломоор. Тиин тэрэ залан сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр, түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэдэг. Тээд социальна адли тэгшэ байдал гэнтэдэ бии болоодхихо гэжэ һанахада буруу болохо. Тэрэниие түйлахын тула үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ оролдолгонуудые гаргаха хэрэгтэй. Энэмнай яһала удаан саг соо бэелүүлэгдэхэ хүнгэн бэшэ хэрэг болоно. «Хүн бүхэнһөө —шадабариинь зэргээр, хүн бүхэндэ—хэрэглэмжыень зэргээр» гэһэн коммунизмын гол ёһондо шэлжэн орохо саг үшөө үды.

«Мүнөө дээрээ иимэ эрхэ байдал үгы. Хубаарилгын харилсаанууд, хэгдэһэн ажалай болон хэрэглэмжын хэмжээе нарииһаар хиналга социалис обществые хүтэлбэрилдэг партиин гол анхаралда байха ёһотой»—гэжэ Ю. В. Андропов заана.

Хэн нэгэнэй һанаашаар гү, али һайн дураараа бэшэ, харин ажалаар ба имагтал ажалаар, тэрэнэй бодото дүнгүүдээр эрхэтэн бүхэнэй һүүдэл байдалай хэмжээн тодорхойлогдохо ёһотой.

Тиимэһээ журам тухай, тоо бүридхэл ба хиналта тухай, гурим һайжаруулха тухай, ажалша хүн бүхэнэй ба бүхэли коллективүүдэй харюусалгые, ажалай бүтээсые, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлхэ тухай асуудалай иимэ шангаар табигдажа байһаниинь дэмы бэшэ.

9. ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ ҺУРГААЛ

Карл Маркс 1883 оной мартын 14-дэ наһа баража, Лондоной Хайгетска хүүр дээрэ хүдөөлүүлэгдээ һэн. «Бүхы Европодо ба Америкэдэ Сибириин уурхайһаа эхилээд, Калифорни хүрэтэр революционно олон түмэн соратнигуудтаа хүндэтэй, дуратай хүниинь наһа бараба. Алдар нэрэнь, ажал хэрэгынь зуун жэлнүүдые дабахал» гэжэ тэрэнэй үнэн сэхэ ба сэсэн мэргэн нүхэр Фридрих Энгельс Марксын хүүр дээрэ хэлээ һэн. (К. Маркс ба Ф. Энгельс, Зохёолнууд. 19-дэхи боти, 352-дохи хуудаһан).

100 жэлэй саада тээ хэлэгдэһэн сэсэн мэргэн эдэ үгэнүүдынь гүйсэд бэелүүлэгдээ.

Карл Марксые, Фридрих Энгельсые, Владимир Ильич Ленинийе мэдэхэгүй хүниие газар дэлхэй дээрэ мүнөө олохонь хэсүү. Тиимэһээ хүдэлмэришэн ангиин түрүүшын эрдэмтэ, газар дэлхэйн түрүүшын коммунист, научна коммунизмын үндэһэ һууриие табигша, уласхоорондын пролетариадай вождь ба багшын түрэһөөр 165 жэлэй, наһа бараһаарнь 100 жэлэй ойе бүхы оронуудай пролетаринар, марксистско-ленинскэ бүхы партинууд, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн тэмдэглэнэ.

Марксизм-ленинизмын суртал бодолнууд ба һургаалнууд түби дэлхэйн олон түмэнэй сэдьхэл бодолдо нэбтэрэнхэй, материальна хүсэн болонхой.

«Марксын һургаал хамагые илагша хүсэн мүн, юундэб гэбэл, тэрэ үнэн зүб юм» (В. И. Ленин. Зохёолнуудай гүйсэд суглуулбари. 23-дахи боти, 43-дахи хуудаһан) гэжэ В. И. Ленин «Карл Маркс» гэһэн зохёол соогоо бэшээ һэн.

Д. ЛУБСАНОВ,
философиин эрдэмэй доктор.

ҺҮНИИН БАЙЛДААН

Хүбүүмнай сэрэгэй албанда

Хабарай наранай хадын саагуур орожо хоргодоходонь, уужам тала боро хараанда абтана. Һалхи шуурган шангадажа, эршэеэ һуладхаха хэбэргүй. Эгээл энэ үедэ ленинскэ таһалга соо младша сержант Александр Шараоринай отделени сугларанхай, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолжо байнад.

— Манай отделени рото соогоо түрүү һууриhа ябана. Иимээр лэ албаяа гараха ёһотойбди, — гэжэ Шарабринай хэлэжэ байтарнь:

— Рото, суглара! — гэһэн дежурнын захиралта нээлтэтэй үүдээр дууллаба. Солдадуудай сабхиин түбэрөөн хэдэн секундын туршада замхаадхиба. Младша сержант Шарабринай машинын паркда гүйжэ ерэхэдэнь, нээгдэнхэй бокснууд сооhоо түлишэ-тоhодолгын зүйлнүүдэй үнэр хамарыень сорьёбо.

Ябаган сэрэгэй дайшалхы машинын (БМП) жолоошон рядовой Вадим Яковлевай двигателеэ ябуулха хоорондо БМП-гэй командир радио-холбоогоо шалгажа үрдибэ. Нэгэ минутын үнгэрһэн хойно дайшалхы хэдэн машинанууд хада тээшэ шэглэжэ, хүдөөгэй харгыгаар шуумайжа ябаа һэн.

Отделениин командир нэгэшье һамаарангүй урагшаа шэртэнэ. Оператор-наводчик Гулан Ибрагимов командирай захиралтада бэлэн, бэеэ зэһэжэрхинхэй һууна.

Үүрэй сайжа байхада, ротын командир Шарабринай отделениие тагнуулда эльгээбэ. Иимэ харюусалгатай даабари абахадаа, Александр зүрхэ сэдьхэлһээ баясадаг юм. Юуб гэхэдэ, сэрэгэй албанда олоһон бүхы мэргэжэл шадабаряа хэрэглэжэ, хүдэлмэриингөө үрэ дүн хараха арга олдоно бшуу.

Александрта орёо хүндэ даабаринууд нэгэнтэ бэшэ үгтэдэг һэн бэлэй. Дайшалхы орёо эрхэ байдалда дүтэрхы «тулалдаануудта» «дайсанаа» мэхэлжэ, ахалагша командиртаа тон шухала мэдээсэлнүүдые тэрэ хэды дахин асарһан байха.

Нэгэтэ һүни сошордомо дохёогой соносхогдоходо, бултадаа бодожо, «хатуу байлдаанда» орожо, дайшалхы даабаряа һайнаар дүүргэһэниинь мүнөө тэрээндэ һанагдана. Теэд командир болохо гээшэмнай тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ юм. Мүнөө үеын дайшалхы шэнэ техникые һайнаар мэдэхэеэ гадна уставуудые, физикэ, химиин номуудые дахин дахин һэхэжэ, өөрынгөө эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Александр сүлөөтэй сагтаа машина, тракторай оньһые шэнжэлэн үзэхэ, БМП-гэй макет соо һуужа, мэргэжэл шадабаряа дахин дахин шалгадаг. Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, командир гээшэ бүхы юумэ мэдэхэ, шадаха ёһотой бшуу.

...Шалгалтын хэшээлэй үедэ тэрэ хэдэн сагаалсые мэргэнээр тудажа, эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө һэн. Иигээд лэ амархада болоо гэжэ Александрай һанаһыень мэдэһэндэл багша БМП-гэй жолоодо һуухыень тэрэниие уриба. Ямар нэгэн алдуу, эндүү гаргажархина аа гүб гэжэ өөрыгөө дахин шалгажа байжа, энэшье шалгалтаяа һайнаар үгөө һэн.. Үглөөдэрынь хүбүүнэйнь эрхим албан тухай хөөрэһэн бэшэг подразделениин командир «Улаан-Үдэ хото. Комаровой үйлсэ, 10. Шарабрина Мария Трифоновнада» гэһэн адресаар эльгээгээ бэлэй.

Харин буудалгын үедэ байлсаһан ахамад начальник:

— Эрхим албанайш гүлөө баяр хүргэнэб! — гээ һэн...

Командирай хараса оператор-наводчик рядовой Ибрагимов дээрэ тогтошобо... Тэрэ Александрай отделенидэ ерэхэдээ, командиртаяа шиби гэмэ нухэд болохобди гэжэ һанаһан, заримдаа үлүү юумэ дуугаржархидаг һэн. Рядовой Ибрагимов хүдэр томо гарнуудтай, ямаршье ажалда дүршэлтэй байгаа. Мэргэлэн буудалгын нюусануудтай залуу наводчигые танилсуулхын тула командирынь хэды тэсэбэритэйгээр оролдоо гээшэб?! Харин мүнөө рото соогоо бултанһаа мэргээр тэрэ буудадаг болонхой.

«Отделениимнай гэшүүд булта һайн лэ хүбүүд даа...» гэжэ командирай бодомжолжо байтарнь:

— Урдаһаамнай «дайсанай» танкнууд, — гэжэ наводчигтой шанга абяан тэрэнэй бодолые таһа түрижэрхибэ.

Танкнуудта сохилто хэхэ захиралта младша сержант үгэбэ. Механик жолоошон рядовой Яковлев жалгашуу газарта БМП-гээ хорообо. «Дайсанай» танкнуудай дүтэшэг ерэһэн хойно наводчик-оператор тэдэниие буудаба. Энэ үедэ отделениин командир ахамад командирта танкнууд тухай түргэн дуулгаба.

Хэдэн минутын үнгэрһэн хойно эхилһэн хатуу шанга тулалдаан хоёр-гурбан час үргэлжэлбэ. Тэрэнэй дүүрэхэдэ, үргэн гэгшын газар дээрэ ехэ жэгтэй һониин абяагүй аалин оршон байдал тогтобо. Байлдаан дүүрэө. Мотострелогуудай рото хамгаалжа байгшадые илээд хашажа, тулалдаанда диилэжэ гараба.

— Мүнөөдэр, нүхэдүүд, фронтовигуудтал адляар тэмсээт. Эрхимээр албаяа хэжэ байһанайтнай түлөө баяр хүргэнэб! — гэжэ ротын командирай дулааханаар хэлэхэдэнь:

— Советскэ Союзда алба хэнэбди! — гэжэ мотострелогууд омогтой дорюунаар харюусаа һэн.

А. ГОРЯЧИЙ,
запасай полковник.

ЕРЕВАН. Армениин гүрэнэй Ленинэй орденто академическэ А. Спендиаровай нэрэмжэтэ оперо болон баледэй театрай байгуулагдаһаар тэбхэр табин жэл гүйсэбэ.

Энэ хугасаа соо тус театр республикын соёлой хүгжэлтэдэ элитэ хубитаяа оруулаа. Үндэһэн түхэлэй оперно репертуар байгуулагдаа. Дуушад хүгжэмшэд болон хатаршадай кадрнууд олоороо урган гараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чехословакиин балерина Мирослава Пешикова болон Ереванай театрай солист Рафаэл Авникян харагшадай һайшаалда хүртэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ФРЕЛИМО ПАРТИИН IV СЪЕЗД ХҮДЭЛМЭРЕЭ ТҮГЭСХӨӨ

МАПУТУ. Фрелимо партиин IV съезд эндэ хүдэлмэрээ түгэсхөө.

Гадаадын гүрэнүүдэй олон тоото айлшад, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев түрүүтэй КПСС-эй делегаци тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байгаа.

130 хүнһөө бүридэһэн Центральна Комитедые делегадууд һунгаа. Мозамбигай Арадай Республикын президент Самора Машел партиин түрүүлэгшээр дахинаа һунгагдаа. ЦК-гай Политбюродо 11 хүн оруулагдаа.

Съездын һайшааһан эб найрамдал болон харилсаа холбоон тухай резолюци дотор делегадууд буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые, империализмын һүйдхэлтэ ябуулгануудые буруушаагаа. Палестинын арад тушаа Израилиин бэелүүлдэг алалга хюдалгын политика, Тель-Авивай үүдхэдэг Ливанда харша ээрхэг түримхэй ябуулганууд документ дотор элишэлэгдэнэ, Сальвадорой баатар габьяата арадай, Пиночедэй фашис диктатураһаа сүлөөрхын түлөө Чилиин ажалшадай ябуулдаг тэмсэлтэй нэгэн һаналтай байһаниинь харуулагдана.

СОВЕТ ЭБ НАЙРАМДАЛТА ПОЛИТИКЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖЭНЭ

АДДИС-АБЕБЭ. Советскэ Союзай эб найрамдалта политикые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой һая үгэ хэлэхэдээ найруулһан эб найрамдалта үүсхэлнүүдые араб оронуудай профсоюзууд бүримүһэн дэмжэнэ. Юуб гэбэл, тэдэнь эб найрамдал ба хани барисаае хүсэдэг түби дэлхэйн бүхы арадуудай хүсэлэл эрмэлзэлнүүдтэ харюусана бшуу гээд ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Араб профсоюзуудай уласхоорондын конференциин генеральна секретарь Хмейд Джеллуд мэдүүлһэн байна.

Хүн түрэлтэниие термоядерна дайнай түйлда хүргэһэн США-гай мүнөөнэй засаг захиргаанай политика аюултай байна гээд Х. Джеллуд хэлээ. Вашингтон ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ улам ехэдхэнэ, хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ янзын буу зэбсэг зохёон бүтээнэ гээд тэрэ тусхайлан тэмдэглээ. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн Рейганэй һанаашалгань бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр буруушаагдана. Тэдэнэйнь бэелүүлэгдэбэл, бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн хүн зондо аюултай хойшолонгууд тохёолдохо болоно бшуу.

США-гай балмад түсэбүүдые дэмжэдэг баруун оронуудай зарим правительствануудай хараа бодол тушаа халаглажа байһанаа араб профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэ хэлээ.

США-гай засаг захиргаанай профсоюзуудта харша ябуулгануудые тэрэ буруушаагаа. Граждан гол эрхэнүүдэй түлөө тэмсэл хадаа профсоюзай хүдэлөөнэй үмэнэ табигдаһан гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

ИНДИРА ГАНДИИН МЭДҮҮЛГЭ

ДЕЛИ. Урда Азида «түргэн доболго хэхэ» булимтархы хүсэнүүдые тодхохо тухай США-гай засаг захиргаанай түсэбүүдые Индиин премьер-министр Индира Ганди буруушааба. Лондондо долоон хоногто нэгэ удаа гарадаг «Мусаваат» гэжэ газетэдэ интервью үгэхэдөө, эдэ «хүсэнүүдэй» баазануудые тодхоохые зүбшөөжэ, Пакистанай газар дайдаяа үгөө һаань, Урда Азидахи байдал «эрид муудаха» байна гээд тэрэ хэлээ. Делидэ боложо үнгэрһэн бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй толгойлогшонорой VII конференциин баталан абаһан декларациин үзэл бодолдо иимэ алхам зүришэхэ байна гээд хэлээ.

Инди Пакистантай харилсаа холбоогоо һайжаруулхые оролдоно гээд премьер-министр саашань тэмдэглээ.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөн тушаа хэлэхэдээ, тэдэнэй ниитэ нэгэн һаналтай байһанаа гэршэлэн харуулһаниинь бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай VII конференциин эгээл шухала үрэ дүн болоно гээд тэрэ тэмдэглээ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүйшүүлэй хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ һэн тула, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй бүхы гүрэнүүдэй һанаае зобоодог асуудалнуудые, нэн түрүүн эб найрамдалай ба амгалан ёһоной байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэлгые түйлахын тула оролдохо байнаб гээд И. Ганди онсолон тэмдэглээ.

ГЭС ХОЛЛ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

КЛИВЛЕНД. (Огайо штат). Эндэ боложо байһан США-гай Залуушуулай коммунис эмхиин эмхидхэн байгуулгын съездын делегадууд болон айлшадта хандажа, США-гай Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холл үгэ хэлэһэн байна.

Түбэй Америкэдэ сэрэгэй зүришэлдөөнэй аюул эрид муудаа гээд тэрэ заагаа. Никарагуагай хуулита правительствые унагааха зорилготойгоор тус орондо дайгаар орохо харата түсэбүүдые Рейганэй засаг захиргаан зохёоно гээд тэрэ мэдүүлээ. Конгрессэй палатануудай нэгэдэмэл заседани дээрэ президентын һая хэлэһэн үгэнь энээн тухай эли тодоор гэршэлнэ.

Пентагоной, ЦРУ-гай, Сагаан байшангай «харсаганууд» эдэ балмад түсэбүүдээ бэелүүлхэ ёһогүй, Никарагуа ба Түбэй Америкэһээ гараа холодуулаг лэ гээд Г. Холл мэдүүлһэн байна.

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА

МАДРИД. Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо Мадридтахи уулзалга дээрэ пленарна заседанинууд, делегацинуудые толгойлогшонорой уулзалганууд, редакционно бүлэгэй заседанинууд болобо.

Мадридтахи уулзалгые амжалтатайгаар түгэсхэхэ тухай һанал бодолоо СССР болон бусад социалис оронууд залан сэхээр мэдүүлһэн байгаа.

Апрелиин 22-ой заседани дээрэ американ түлөөлэгшын хэлэһэн үгэ американ хараа шэглэлые урдынхидал мэтэ элирхэйлэн харуулба.

Венгриин делегациин толгойлогшо И. Варга, Совет делегациие толгойлогшын орлогшо Ю. В. Дубинин үгэ хэлэхэдээ, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай юрэнхы хараа бодолые тайлбарилһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бенинэй Арадай Республика; эдир үетэн.

ТАСС-ай фото.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ВАШИНГТОН ОШОБО

ОТТАВА. Канадын премьер-министр П. Трюдо албанай хэрэгээр Вашингтон ошохоёо апрелиин 28-да мордобо. Тэрэ США-гай президент Р. Рейгантэй, вице-президент Дж. Буштай уулзаха байна.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, томо ехэ долоон капиталис оронoй хүтэлбэрилэгшэдэй май һарын һүүл багта Вирджинии штадай Вильямс Берг хотодо болохо ээлжээтэ зүблөөндэ бэлдэхэ талаар һанамжануудаа халан абалсаха гээшэ албанай хэрэгээр ерэлгынь гол зорилго болоно. Сагаан байшан соо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр талын харилсаанай асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Хоёр оронoй хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа хёмороо зүришэлдөөнүүдэй улам хурсадажа байһан ушараар Оттава һанаата болоно гээд США-гай захиргаанай хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдээсэхэ хараа бодолтой байһанаа Канадын премьер-министр мэдүүлбэ.

Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай Женевэдэ үнгэрэгдэжэ байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Холбоото Штадуудай баримталжа байһан хараа бодол тухай асуудал американ президентдэ табиха байнаб гэжэ П. Трюдо мэдүүлээ.

УРАН ЗОХЁОЛШЫН ДУРАСХААЛДА

Буряад совет литературын үндэһэ һуури табигшадай нэгэн уран зохёолшо Ц. Доной дурасхаалда зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд түрэһэн нютагтань — Бэшүүрэй райондо ходо үнгэргэгдэжэ байдаг. Майн 1-нэй һайндэрые угтуулан Потаниинай дунда һургуулида Ц. Доной шанда хүртэхын түлөө бүхэ барилдаагаар заншалта мүрысөөн гурбадахияа үнгэргэгдэбэ.

Хяагта хотын интернат һургуулиин эдир барилдаашад, Шэбэртын, Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулинуудай һурагшад барилдаанда хабаадаһан байна.

Шадамар бэрхээр дүрэ булялдан эдиршүүд барилдаа. Хяагтын интернат һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Алексей Цыренжаповай шадабариие онсо тэмдэглэмээр. Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин һурагша Владимир Ширипов илалта түйлаха эрмэлзэлэй түлөө тусхай шан абаа. Потаниинай дунда һургуулиин 4-дэхи классай һурагша Жаргал Цыбикдоржиев хабаадагшадай эгээл эдирынь байгаа. Еши Доржиев, Анатолий Пономарев, Иван Москвитин гэгшэд барилдаанай арга дүрэнүүдые шадамараар хэрэглээ.

Ц. Доной хүбүүн, Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин физическэ хүмүүжүүлгын талаар хүгэлбэрилэгшэ Р. Ц. Дондубон мүрысөө нээлгэн дээрэ үгэ хэлээ. Уран зохёолшын аха дүүнэр — мүнөө наһанайнгаа амаралтада гараһан Цырен-Доржи Дондупович, Цыбик-Доржи Дондупович гэгшэд мүн лэ эндэ байлсаа.

Мүрысөөн эмхидхэл һайнтайгаар үнгэргэгдөө гээд тэмдэглэлтэй. Энээндэ Потаниинай дунда һургуулиин физкультурын багша Г. Б. Батомункуевай, һургуулиин директор Н. Н. Ковалевой хубита ехэ. Барилдаашад М. Родионов, А. Носков, Б. Гомбоев, С. Никонов, Б. Гармажапов, Е. Доржиев болон бусад шадамар бэрхэ наада харуулаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын талаар республиканска комитедтэ энэ мүрысөөе ниитэ спортивна хэмжээ ябуулгануудай календарьта оруулхые дурадхамаар. Ц. Доной шанда хүртэхын түлөө мүрысөөнүүдые республикын Уран зохёолшодой холбооной шефтэ абаа һаань һайн бэлэй.

Р. ДЫЛГЫРОВ.

ЗҮҮН СИБИРИИН ТЕХНОЛОГИЧЕСКА ИНСТИТУДТА

ГДР-һээ ЕРЭҺЭН АЙЛШАД

Студентнэрэй барилгын отрядуудай дүй дүршэлөөр хубаалдан андалдаха зорилготойгоор Германиин Демократическа Республикын студентнэр Улаан-Үдэ хотодомнай айлшалан ерээ. Эдэнэр гол түлэб манай институдай ССО-гой ажал хэрэгүүдээр һонирхоо юм.

Аха дүү оронoй студентнэр мүнөө зун институдаймнай студентнэртэй суг Байгал—Амарай түмэр замай барилга дээрэ хүдэлхэ юм.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ҮДЭРНҮҮД

«Залуушуул! Түби дэлхэйе ядерна аюулһаа абараял» гэһэн уряа доро интернациональна хани барисаанай долоон хоног институдта үнгэргэгдэбэ. Дээдэ һургуулиин корпусуудта митингнүүд болоо, агитбригаданууд дайн дажарые һэргылхэ удхатай концертнүүдые харуулаа. Политическэ плакадуудай конкурс һонирхолтой байгаа. «Чилиин, Гватемалын, Сальвадорой арадуудай фашизмтай ба хархис хүсэнүүдтэй тэмсэлдэнь һанаалаа нэгэдэлгын үдэр» гэһэн уряа баримталагдаа юм. Конкурсын дүнгүүдээр 322—2-дохи группын студентнэр «Газарай нюрууе бү бузарлая» гэһэн плакадай түлөө 1-дэхи һуури эзэлээ. 2-дохи һуурида 610—1-дэхи группын студентнэр гараа. Эдэнэй шэмэглэн зураһан «Эб найрамдалай гулабхаа» булта һайшаагдаа юм. 3-дахи һуури 710—2-дохи ба 412—1-дэхи группанууд хубаалдаа. «Латинн Америкын тэмсэлшэ арадууд» гэһэн бүтээлнүүд удхынгаа, уран шэмэглэлэйнгээ талаар мүн лэ һайнууд гэжэ мэдэрэгдэнхэй.

Гитарын аялга доро политическэ дуунуудай конкурс эмхидхэгдээ. Барилгын факультедэй студентнэр эндэ илангаяа олоор хабаадалсаа гээд жюриин гэшүүд нэн түрүүн тэмдэглээ. Машина бүтээлгын факультедэй дуушадай «Тембр» гэһэн трио харагшадай һанаанда таарамаар, гоёор политическэ удхатай дуунуудые гүйсэдхөө. Электротехническэ факультедэй студент С. Котов институдай уран һайханай коллектив соо хонгёо хоолойгоороо мэдээжэ болоһон хүн. Дай жүрөөдэһэн политикые буруушаажа байһанаа тэрэ дуунууд соогоо мэдүүлээ. Ерээдүйн инженер-механигууд В. Дробот, А. Суслов, инженер-технолог болохын түлөө һуража байһан С. Халтуева, Э. Цыбикжапова гэгшэд амгалан тайбан байдалые магтан дуулажа, буу зэбсэг үрдилдэн гаргалгые үзэн ядажа байһанаа солгёон аялгата дуугаараа элирхэйлээ. Эдэнэрэй гүйсэдхэһэн «Хүбүүд дайн байлдаануудые зурана» гэһэн дуунайнь удаа нэрьемэ альга ташалган болоо.

«Дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой залуушуултай эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ һаналаа нэгэдэлүүе!» гэһэн хэмжээ ябуулгаар долоон хоног түгэсөө.

Т. АБИДУЕВА,
«За технические кадры» газетын редактор.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ОЛОНДО ХҮНДЭТЭЙ

Тээгдэ тосхоной хүн зоной ажаһуудалай эрилтые хангадаг комбинадые даагшаар Валентина Яковлевна Миширина хүдэлнэ. Тэрэ Хүрбын совхоздо бухгалтераар хүдэлжэ байһанаа, пенсидэ гараһан аад, ажалгүй миин һуужа шадаагүй һэн.

Комбинадай байшан соо ариг сэбэр, дулаан, гэрэлтэй һаруул байдаг. Нүхэр В. Миширина хүн зондо энэрхы һайханаар, налгай зохидоор хандадаг юм. Хүн бүхэнэй захил һайнаар, богони саг соо дүүргэхые оролдодог.

ҺУРАГШАД ТУҺАЛНА

Эндэхи дунда һургуулиин ахамад классуудай һурагшад совхоздо хододоо туһалжа байдаг һайн заншалтай юм. Һаяхан Хүрбэ голой хойто бэедэ оршодог Һальхай гэжэ газарта зуутан Р. Нурмахметовэй отарада ошожо, наг шэбхэ гаргаһан, хото, хорёоень сэбэрлэһэн байна. Энэ ажалда Э. Чимитов, Н. Ринчинова, Г. Казазаева, Л. Доржиева эдэбхитэйгээр хабаадаба.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ТУНДРАДА КОНЦЕРТ ХАРУУЛНА

Конергино тосхоной совхозой соёлой байшангай ендэр дээрэ концерт табижа, Чукоткын үшөө нэгэ национальна ансамбль мүндэлһэн тухайгаа мэдүүлбэ. Тусхай мэргэжэлгүй артистнуудай коллектив «Энеркей» («Одохон») гэжэ нэрэтэй юм. Арадай аялга дуунуудтай, хатар наадатай, Чукоткын түрүүшын поэтесса Антонина Кымытвалиин зохёолнуудтай тэдэнэр нютагайхидаа танилсуулна.

Мүнөө жэлдэ автономито округто чукчанууд болон эскимосуудай 20 гаран ансамбль байгуулагданхай. Тэдэнэй арбандань арадай гэһэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Тэдэнэй уран бэлиг автономито округһоо холо гадуур мэдээжэ болонхой. Эндэхи тосхонуудай һайн дуранай артистнууд Магаданда, Хабаровскда, Москвада нэгэнтэ бэшэ наада харуулһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр тундрада концерт харуулна. Хүдөөгэй соёлой байшангуудай уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадагшад орошодой холын буусануудта дуу, хатарай һайндэр асараа.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Азербайджанай ССР-эй Гүрэнэй арадай хатарай ансамблиин концерт. 10.25 — «Женщина издалека» — уран һайханай фильм. 11.35—«Аяншалагшадай клуб». 12.35 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Хүдөөгэй коммунистнуудай ажал хэрэгүүд ба оролдолго хэшээлнүүд» гэһэн дамжулга. «В Назаровском у Вепрева» — телевизионно баримтата фильм. 16.05—«СССР-эй монументальна искусство». 16.35 — «Дохёогоо үгэгты, горнистнууд!» 17.45 — «Инженер тухай үгэ». Залуушуулай аудиторидо уулзалга. 18.45 — «Хүн ба хуули».

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Байгал».

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. Москвада болохо соёлой ба искусствын үдэрнүүдые угтуулан.

Москва. 20.40 — В. Карповай адли нэрэтэй романаар найруулан буулгагдаһан «Взять живым» — гэжэ телевизионно гурбан серитэй уран һайханай фильм (нэгэдэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35—А. В. Александровай нэрэмжэтэ хоёр дахин Улаан тугта Совет Армиин дуу ба хатарай академическэ ансамблиин концерт. 23.25 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак»—«Зенит».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Немец хэлэн. 13.35—М. Сервантес. «Дон-Кихот». 6-дахи класс. 13.05 — Түүхэ. Москва — ородой гүрэнэй ниислэл хото. 14.35 — Астрономи. 10-дахи класс. Галактиканууд. 15.05 — А. М. Горькиин «Америкэ тухай очеркнууд». 15.40 — Шатарай һургуули. Разрядтайшуулай класс. 16.10 — «Эсэгэ оронос хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдэй драматурги». К. Симонов. «Ород хүнүүд». 16.55 — Шэнэ һонин. 1700 — 18.25 — Забһарлалга. 19.15 — «Хүхюун нотохонууд». 19.30 — 19.45 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Сонос холнууд.

Москва. 20.00—«Долоон хоногой спорт». 20.20— А. Литвиненко ород арадай дуунуудые гүйсэдхэхэ.

Улаан-Үдэ. 20.40 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд».

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— Арадай уран бэлиг тухай телевизионно программануудай «Һолонго» гэжэ уласхоорондын V фестиваль. «Ведземскэ намарай дуунууд» (СССР). 21.45 — «Кунгурский феномен» — телевизионно баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Примите вызов, сеньоры!»— телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи серинүүд).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная— 2.54—54, зам. редактора -2 68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64 -36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2 -33-61 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-04462 Заказ № 104 Индекс 04649.